

**Samspelet mellem skifteregler
og skatteregler med fokus
på skatteoptimering i dødsboer**

**Juridisk masterafhandling
Sommereksamen 2018 – Ordinær**

**Skrevet af: Charlotte Bechmann Danielsen
Vejleder: Lektor Ole Aagesen**

Indholdsfortegnelse

1 Summary in English	7
2 Afhandlingens emne, afgrænsning og struktur	7
2.1 Indledning.....	7
2.2 Historie	8
2.3 Problemformulering	8
2.4 Metode	9
2.5 Afgrænsning.....	9
2.6 Struktur.....	10
3 Formueforhold.....	10
3.1 Formueforhold i ægteskab	10
3.1.1 Delingsformue	10
3.1.2 Særeje.....	10
3.1.2.1 Skilsmisssæreje.....	10
3.1.2.2 Fuldstændigt særeje	11
3.1.2.3 Kombinationssæreje.....	11
3.1.2.3.1 Ægtefællebegunstiget kombinationssæreje.....	11
3.1.2.3.2 Arvingsbegunstiget kombinationssæreje	11
3.2 Formueforhold for samlevende.....	11
3.3 Boafgift	11
3.3.1 Livsarvinger, arvinger og legatarer	12
4 Skifteformer og sammenkædning til skatteretten	12
4.1 Boudlæg uden skiftebehandling.....	13
4.2 Udlæg til længstlevende ægtefælle.....	13
4.3 Uskiftet bo	13
4.3.1 Den skattemæssige behandling ved uskiftet bo.....	13
4.3.1.1 Beskatning af den længstlevende ægtefælle	13
4.3.1.2 Beskatning af afdøde	14
4.3.1.3 Hvornår bør der vælges uskiftet bo?.....	14
4.3.1.3.1 Uskiftet bo - et dårligt valg	14
4.3.1.3.2 DBSL § 58, stk. 5.....	15
4.3.1.3.3 Skifte af uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles levende live	16
4.3.1.3.4 Opsummering uskiftet bo.....	16

4.4 Privat skifte	16
4.4.1 Privat skifte	16
4.4.1.1 Den skattemæssige behandling ved privat skifte.....	17
4.4.1.1.1 Skattefritaget dødsbo	17
4.4.1.1.2 Ikke skattefritaget dødsbo.....	17
4.4.2 Forenklet privat skifte.....	18
4.4.2.1 Den skattemæssige behandling ved forenklet privat skifte	18
4.4.2.2 Opsummering forenklet privat skifte	19
4.5 Behandling ved bobestyrer og insolvente dødsboer.....	19
4.5.1 Den skattemæssige behandling ved bobestyrerbo	19
5 Skifterettens vejledningspligt	20
6 Omgørelse og genoptagelse	20
7 Opsummering skifteformer	21
8 Sagkyndig vurdering	21
9 Bindende svar i dødsboer	21
10 Udlodninger fra dødsboet	22
10.1 Udlodning	22
10.2 Udlodning af længstlevende ægtefælles andel af delingsformuen.....	23
10.2.1 Udlodning uden succession	23
10.2.2 Udlodning med succession	23
10.2.3 Udlodning af kapitalandele i pengetanksselskab	24
10.2.3.1 Ikke skattefritaget dødsbo.....	24
10.2.3.2 Skattefritaget dødsbo	25
10.2.4 Udlodning af ejendomme.....	25
10.2.4.1 Kategorisering af ejendomme	26
10.2.4.2 Opsummering udlodning af ejendomme	27
10.3 Kan der succederes i alle aktiver?	27
10.3.1 Erhvervs mæssig virksomhed	27
10.3.1.1 Rette indkomstmottager	29
10.3.1.2 Konto for opsparet overskud.....	29
10.3.1.2.1 VSO i et skattefritaget dødsbo	30
10.3.1.2.2 VSO i et ikke skattefritaget dødsbo	30
10.3.2 Værdipapirer.....	31
10.3.2.1 Noteret kapitalandel.....	32

10.3.2.2 Obligationer	32
10.3.2.3 Investeringsbeviser	32
10.3.2.4 Unoteret kapitalandel	32
10.3.2.5 Næringsaktier	33
10.3.2.6 Skematisk oversigt – succession værdipapirer	34
10.3.2.7 Udlodning i accessorisk gæld.....	34
10.4 Delvis succession	34
10.5 Udlodning ud over modtagerens andel af dødsboet	35
10.6 Hvem kan succedere?.....	35
11 Passivpost ved succession	36
11.1 Hvordan beregnes passivposten?.....	36
11.1.1 Passivposter længstlevende ægtefælles bodel	36
11.1.2 Passivpostens beregning af aktieindkomst	37
11.1.3 Passivpostens beregning på øvrige aktiver	37
11.2 Nedslag for passivpost eller skatteforpligtelse	37
12 Opsummering udlodning og succession	38
13 Bodel, boslod, boslodudveksling	38
13.1 Bodel.....	38
13.2 Boslod og boslodsudveksling.....	39
14 Arveafkald.....	40
15 Skattepligtsmåling	40
15.1 Skattepligtsmåling brutto/netto.....	42
15.1.1 Afståelse til tredjemand	42
15.1.2 Udlodning til arvinger	43
15.2 Balancetilpasning ift. grundbeløbet for skattefritagne dødsboer.....	43
15.2.1 Tiltag der kan nedbringe aktiver og nettoformue	43
15.2.1.1 Indfrielse af gæld	43
15.2.1.2 Vedligeholdelse af materielle anlægsaktiver	44
15.2.1.3 Udlodning af udbytte.....	44
15.2.1.4 Gaver givet af længstlevende ægtefælle i boperioden	44
15.2.1.5 Omdannelse af personligt drevet virksomhed	44
15.2.1.5.1 Omdannelse i et skattefritaget dødsbo.....	45
15.2.1.5.2 Omdannelse i et ikke skattefritaget dødsbo	45
15.2.1.6 Salg af aktiver med tilhørende gæld.....	46

15.2.1.7 Illustreret eksempel på balancetilpasning i dødsbo	46
15.2.2 Tiltag der kan øge aktiver og nettoformue.....	47
16 Selvangivelsespligt.....	47
16.1 Mellempperiode skattefritagne dødsboer	47
16.2 Bobeskatningsperioden for ikke skattefritagne dødsboer	48
16.2.1 3-måneders fristen	48
16.2.2 Opsummering	49
16.3 Carry Back.....	49
16.4 Fremførte underskud	49
16.4.1 Ikke skattefritaget dødsbo.....	49
16.4.2 Skattefritaget dødsbo	49
17 Aktiver med skattebyrde	50
17.1 Eksempler på aktiver med latent skat	50
17.1.1 Ejendomme.....	50
17.1.2 Negativ anskaffelsessum på aktier	50
17.1.3 Afståelse af virksomhed	50
17.1.4 Værdipapirer.....	50
17.1.5 Hjemmel til beskatning.....	51
18 Hvem afstår aktivet og hvornår?	51
18.1 Parcelshusreglen.....	51
18.2 Frastykning af grund.....	52
18.3 Opsummering	52
19 Balancetilpasning i levende live.....	52
19.1 Gaver givet i levende live.....	52
19.2 Afståelse i levende live	54
19.2.1 Afståelse af private aktiver	54
19.2.2 Afståelse af virksomhed	54
20 Konklusion	55
20.1 Skifteform	55
20.2 Skatteoptimering i dødsboer.....	55
20.3 Planlægning i levende live	56
20.4 Udskudt skat kontra passivpost.....	56
20.5 Dødsboskatteregler generelt.....	56
21 Perspektivering.....	57

21.1 Skiftereglerne	57
21.2 Dødsbøbeskatning	57
21.3 Nedslag for udskudt skat eller passivpost	57
22 Notehenvisninger	58
23 Litteraturlortegnelse	61
24 Forkortelser	62
25 Bilag	63

1 Summary in English

The purpose of this dissertation is to clarify the problem between the Danish rules of taxes and the Danish law "Dødsboskifteloven" with focus on tax optimization.

When people pass away their heirs need to decide how the assets of the deceased must be transferred on to the next generation.

These decisions must be taken in accordance with the Danish court "Skifteretten". A wrong combination of the taxrules and "Dødsboskifteloven", will in some situations cost a lot of money, because more tax is paid than required.

By analyzing applicable legislation I have described the best combinations in chosen different situations.

There is a lot of different combinations and the legislation is complex, which make high risks on taken the wrong decision.

There are many decisions from cases in the tax complain system and the courts which can help the heirs and their advisors, to make the right decision.

In general the legislation seems to be sufficient, but it is imprecise when it comes to deferred taxes related to valuation of business.

2 Afhandlingens emne, afgrænsning og struktur

2.1 Indledning

Når en person dør, skal der tages stilling til en række formelle og materielle spørgsmål.

Det skal blandt andet besluttes, hvordan dødsboet efter afdøde skal behandles. Skifteretten er den myndighed, der tager stilling til, hvordan dødsboet efter en afdød person skal behandles.

Ved dødsfald får skifteretten automatisk besked, og vil derefter rette henvendelse til en af de pårørende.

Typisk giver arvingerne møde i skifteretten, og sammen træffes afgørelse om, hvilken skifteform der skal anvendes. Det er skifteretten, der som myndighed skal afgøre, om den valgte skifteform kan godkendes, idet valget af skifteform blandt andet afhænger af arveforholdene og de økonomiske forhold i dødsboet.

De skifteformer der kan vælges mellem, fremgår af DSL.¹

Samtidig med at skifteretten får besked om dødsfaldet, får også skattevæsenet besked.

Rent skattemæssigt bortfalder retsvirkningen af at være et selvstændigt skattesubjekt som person, når døden indtræffer. Dagen efter dødsdatoen, indtræder et nyt skattesubjekt, som benævnes "Boet efter...."

Der er særlovgivning på området for dødsbobskatning, DBSL, men der foruden gælder også de almindelige skatteregler afhængig af indkomst- eller formueart.²

Som arving er der derfor mange spørgsmål og regler på området, som der skal tages stilling til, idet både skifteregler og skatteregler er i spil.

¹ DSL = Dødsboskifteloven

² DBSL = Dødsboskatteloven

2.2 Historie

Indtil 1996 var reglerne om indkomstbeskatning ved dødsfald placeret dels i KSL, og dels spredt andre steder i skattelovgivningen. Med vedtagelsen af DBSL blev reglerne samlet i én lov.³

Det fremgår af lovforslaget til DBSL, at det konkret er foranlediget af skifteloven af 1996, hvor der blev gennemført en gennemgribende revision af reglerne om skifte af dødsboer med det formål at forenkle og modernisere dødsbobehandlingen. Og af hensyn til den praktiske gennemførelse af skiftereformen var det en forudsætning, at der samtidig blev foretaget fornødne tilpasninger om dødsbobeskatning.⁴

Lovgivers hensigt var således dels af forenkle skifte af dødsboer, men også at forenkle skattereglerne for dødsboer, hovedsageligt for dødsboer der skiftes.

I 2012 blev en principiel sag afgjort i Landsskatteretten. Et dødsbo påklagede en afgørelse til Landsskatteretten vedrørende måling af skattepligt. Sagen omhandlede spørgsmålet om, hvorvidt målingen skulle foretages alene på afdødes boslod eller på hele fællesformuen, således at længstlevende ægtefælles andel af fællesformuen (ægtefælles boslod) indgik i beløbene, der blev målt på.

Indtil denne afgørelse var den administrative praksis, at der blev målt på fællesformuen (nu delingsformuen) inklusive længstlevende ægtefælles boslod. Men i klagen fik dødsboet medhold i, at der ikke er hjemmel til at medregne den længstlevende ægtefælles boslod ved målingen af, om dødsboet opfylder beløbsgrænserne for skattefrihed.⁵

Derfor er det nu praksis, at det er afdødes boslod og evt. særbo, der medregnes ved stillingtagen til, om et dødsbo falder over eller under beløbsgrænsen for skattefritagne dødsboer.

Afgørelsen medførte ingen lovændringer, men en ændret fortolkning af DBSL, og dermed en praksisændring. Denne praksisændring udløste et styresignal, som fra 2013 er indarbejdet i JV.⁶

2.3 Problemformulering

I afhandlingen vil jeg undersøge, hvordan samspillet mellem skiftereglerne og skattereglerne fungerer i praksis, og hvordan samspillet kan anvendes optimalt, så der alene betales den skat, som skattelovgivningen tilskriver.

Mine undersøgelser vil tage sit udgangspunkt i valg af skifteform, og de skattemæssige konsekvenser dette valg har samt indeholde forslag til den optimale løsning i de udvalgte situationer.

Undersøgelserne vil dels ske gennem analyse af afgørelser på området relateret til de skatteretlige spørgsmål, men også ved eksempler på økonomisk planlægning, som kan optimere regelanvendelsen. Herunder økonomisk planlægning før dødsfaldet, men hovedsageligt økonomisk planlægning i forbindelse med dødsfaldet og under bobehandlingen.

Jeg vil, i de udvalgte situationer, understøtte teorien med eksempler på den optimale kombination mellem bobehandlingsmetode, og anvendelsen af de skattemæssige regler i bobehandlingen.

³ KSL = Kildeskatteloven

⁴ Forslag til lov om beskatning ved dødsfald LSF nr. 90

⁵ SKM2012.524.LSR

⁶ Styresignal SKM2012.724.SKAT, JV = Juridisk Vejledning

2.4 Metode

I afhandlingen anvendes juridisk metode. Fremgangsmåden i juridisk metode er en analyse af retskilder og fortolkning af retskilder samt værdien af de enkelte retskilder i retskildehierarkiet.

Gennem fortolkningen af tilgængelige retskilder skal findes den korrekte løsning på et juridisk problem.

Peter Blume formulerer juridisk metode, som værende karakteriseret ved, at alle relevante retlige argumenter på en faglig korrekt måde er klarlagt og afvejet over for hinanden med henblik på at give svaret på et retligt spørgsmål.⁷

Derfor må der sædvanligvis inddrages flere retskilder samtidig med henblik på korrekt besvarelse af det retlige spørgsmål.

Juridisk metode anerkendes af jurister, revisorer, SKAT, det administrative klagesystem og domstolene.

I den juridiske metode indgår faktum og retsfaktum, som ligger til grund for retsfølgen eller retsanvendelsen.

Faktum er de faktiske oplysninger, dvs. en beskrivelse af de faktiske forhold eller det faktiske hændelsesforløb. Faktum skal ligge til grund for vurdering af retsfaktum. Retsfaktum er retsreglernes/lovens sproglige beskrivelse af de fakta, der skal være opfyldt for, at retsfølgen kan indtræde. Retsfølgen er udtryk for udfaldet af afgørelsen.

Mere simpelt beskrevet er, at fakta skal ligge til grund for vurdering af, hvilken lov/retskilde en afgørelse skal tage sit udgangspunkt i for at finde frem til en retslig korrekt afgørelse.

I juridisk metode anerkendes, at civilretten styrer skatteretten. Gyldige civilretslige aftaler, vil derfor som udgangspunkt ikke kunne tilsidesættes på grund af skatteretten.

DSL er en civilretlig lov, mens DBSL er en skatteretlig lov.

At en aftale er civilretlig gyldig betyder, at den er bindende for parterne, som har indgået aftalen. Hvis aftalen ikke er gyldig, binder den derimod ikke parterne, og heller ikke SKAT.

2.5 Afgrænsning

Afhandlingen vil indeholde en kort beskrivelse af de enkelte skifteformer, men analyserne vil alene koncentrere sig om de skattemæssige konsekvenser af valg af skifteform, og vil således ikke indeholde en dybere analyse af skifteformerne.

En analyse af andre mulige konsekvenser af valg af skifteform omfattes af anden lovgivning som f.eks. ARL, vil ikke indgå i afhandlingen.⁸

Økonomisk planlægning inden dødsfaldet vil indgå i afhandlingen, hvor det naturligt vil affødes gennem analyse af de udvalgte afgørelser, men afhandlingen vil ikke indeholde egentlige forslag til generationsskifte.

⁷ Peter Blume, Juridisk metodelære, kapital 5, retskilder side 63

⁸ ARL = Arveloven

2.6 Struktur

Afhandlingen opstilles i kapitler med underafsnit i punktform med henvisningsnummer til indholdsfortegnelsen, som er indarbejdet først i afhandlingen.

Der vil indledningsvis være en beskrivelse af de grundlæggende begreber indenfor skifteformer og bobehandling suppleret med beskrivelse af den skattemæssige behandling ved de forskellige skifteformer.

Dernæst følger en beskrivelse af de grundlæggende begreber indenfor dødsboskatteområdet indeholdende analyse af gældende lovpraksis på området.

Hvor det er fundet nødvendigt for en bedre forståelse af et forhold, er der indarbejdet illustrerende eksempler.

Der indarbejdes opsummeringer, hvis et emne strækker sig over mange kapitler, eller der på anden vis vurderes at være behov for at samle emnet i afslutningen af kapitlet.

Alle kildehenvisninger angives ved fortløbende nummer anført i en fodnote, og disse er samlet i afhandlingens slutning for at danne et overblik over de anvendte kilder.

Også litteraturfortegnelse og anvendte forkortelser samt bilag i form af blanketter som omtales, er medtaget i slutningen af afhandlingen.

3 Formueforhold

3.1 Formueforhold i ægteskab

I et ægteskab findes 2 formuetyper. Det er særeje, og delingsformue, som indtil 1/1 2018 var benævnt fællesformue.

3.1.1 Delingsformue

Af ÆL § 51, stk. 1, fremgår, at de aktiver og passiver, som hver ægtefælle havde ved dødsfaldet skal indgå i delingsformuen bortset fra hver ægtefælles fuldstændige særeje.⁹

I delingsformuen indgår derfor, alt hvad ægtefællerne hver især ejer ved ægteskabets indgåelse, og alt hvad de begge senere erhverver, såfremt der ikke oprettes særeje.

3.1.2 Særeje

Særejeformer fremgår af ÆL § 12, stk. 1. Særeje kræver, at begge ægtefæller er enige om det, og indgår en aftale i form af en ægtepagt. Ægtepagten skal tinglyses i Personbogen for at være gyldig.

3.1.2.1 Skilsmisssæreje

Aftale om skilsmisssæreje betyder, at en ægtefælle ved fordeling i tilfælde af separation eller skilsmisse beholder den formue, der er omfattet af særejet, mens særejet ved den ene ægtefælles død bliver til delingsformue.

⁹ ÆL = Ægtefælleloven nr. 548 af 30. maj 2017

3.1.2.2 Fuldstændigt særeje

Ved fuldstændigt særeje beholder en ægtefælle sin formue ved separation og skilsmisse. Ved ægtefællens død forbliver den afdødes værdier særeje, og den længstlevende ægtefælle kan ikke sidde i uskiftet bo med særejemidlerne.

Fuldstændigt særeje medfører også, at den længstlevende ægtefælle får en mindre andel af afdødes værdier, fordi arven skal deles med afdødes øvrige arvinger.

3.1.2.3 Kombinationssæreje

Kombinationssæreje er i ordets fulde betydning en kombination mellem et skilsmissesæreje og et fuldstændigt særeje.

3.1.2.3.1 Ægtefællebegunstiget kombinationssæreje

Ved et ægtefællebegunstiget kombinationssæreje tilgodeses den længstlevende ægtefælle fremfor førstafdødes eller længstlevendes arvinger.

Rent praktisk betyder det, at et skilsmissesæreje bliver til et fuldstændigt særeje for længstlevende, hvilket vil sige, at længstlevendes egen formue bliver særeje, og dermed ikke skal deles med hverken førstafdødes særbørn eller ægtefællernes fællesbørn.

Yderligere betyder det, at førstafdødes formue bliver delingsformue, hvorefter længstlevende kan sidde i uskiftet bo eller ved skifte kan modtage boslod og arv af førstafdødes formue.

3.1.2.3.2 Arvingsbegunstiget kombinationssæreje

En anden form for kombinationssæreje er arvingsbegunstiget kombinationssæreje, hvor ægtefællerne ønsker at tilgode enten førstafdødes eller længstlevende arvinger fremfor ægtefællen.

3.2 Formueforhold for samlevende

For samlevende gælder, at der er rent særeje, hvilket i praksis vil sige, at "mit er mit" og "dit er dit".

Ved død er der ingen delingsformue, og der tilfalder alene arv til en samlever, hvis det er bestemt ved testamente jf. ARL § 87, stk. 1 om udvidet samlevertestamente.

At arve en samlever forudsætter, at der gøres noget aktivt, som beskrevet i Werlaufs Arv og Skifte.¹⁰

3.3 Boafgift

Der skal betales boafgift til staten af de værdier, som en afdød person efterlader sig. Boafgiften udgør 15% for arv der tilfalder:

- a) afdødes afkom, stedbørn og disses afkom,
- b) afdødes forældre,

¹⁰ Erik Werlauff, Arv & Skifte, 8. udgave side 42, 2. afsnit

- c) afdødes barns eller stedbarns ikke fraseparerede ægtefælle, uanset om barnet eller stedbarnet lever eller er afgået ved døden,
- d) personer, der har haft bopæl med afdøde i de sidste 2 år før dødsfaldet, og personer, der tidligere har haft bopæl med afdøde i en sammenhængende periode på mindst 2 år, når den fælles bopæl er ophørt alene på grund af institutionsanbringelse,
- e) afdødes fraseparerede eller fraskilte ægtefælle
- f) plejebørn, der har haft bopæl hos afdøde i en sammenhængende periode på mindst 5 år, når opholdet er begyndt, inden plejebarnet fyldte 15 år, og højst en af plejebarnets forældre har haft bopæl hos afdøde sammen med plejebarnet.

Tilfalder arven øvrige arvinger end de ovenfor anførte, skal der betales en tillægsafgift på 25%, jf. BAL § 1, stk. 1 og 2. Tillægsafgiften beregnes efter fradrag af boafgiften på 15%.

Hvis der er knyttet betingelser til arven, som bevirker, at det ikke inden afgiftens betaling vides, om værdierne er omfattet af tillægsboafgiften, skal der betales tillægsboafgift på 25%, jf. BAL § 1 stk. 3.

Boafgiften beregnes af den godkendte arvebeholdning, som fremgår af den endelige boopgørelse.

Før beregning af boafgift fragår et bundfradrag på kr. 289.000 (2018-niveau), jf. BAL § 6, stk. 1.

Der er særlige regler, som reguleres i BAL § 6, stk. 2, hvis afdøde havde særeje.

3.3.1 Livsarvinger, arvinger og legatarer

En arving defineres i JV, som en person, der får udloddet en procentdel, en brøkdel eller resten af dødsboets nettoformue. En arving kan være arving efter arveloven eller en testamentsarving.

Efter arveloven er afdødes nærmeste arvinger afdødes børn og den længstlevende ægtefælle.

Ved livsarvinger forstås børn, børnebørn og oldebørn, osv.

Ifølge ARL har livsarvinger og ægtefælle krav på tvangsarv. Bestemmelserne om tvangsarv fremgår af ARL § 5.

Andre arvinger, som f.eks. andre slægtninge har ikke krav på arv, og er derfor ikke tvangsarvinger.

Ved en legatar forstås en person – både fysisk og juridisk person, der efter afdødes testamente skal arve.

Forskellen på en arving og en legatar er, at legatærens del af et dødsbo, er fastsat på forhånd, mens arvingens del af dødsboet er afhængig af, hvor store værdier der i dødsboet, når bobehandlingen er slut.

4 Skifteformer og sammenkædning til skatteretten

I alle dødsboer skal fastsættes en skiftebehandling, en såkaldt bobehandlingsmetode. Den skattemæssige behandling af afdøde, dødsboet, en eventuel længstlevende ægtefælle, og de personer mv. der modtager udlodning fra et dødsbo, udspringer af valget af skifteform.

De enkelte skifteformer fremgår af DSL.

Lovbestemmelser om den skattemæssige behandling af dødsboer fremgår af DBSL.

4.1 Boudlæg uden skiftebehandling

DSL kapitel 12, §§ 18-21 indeholder reglerne for boudlæg uden skiftebehandling. Den skifteform finder anvendelse i små dødsboer, hvor værdien af aktiver efter fradrag af rimelige udgifter til begravelsen ikke overstiger kr. 44.000 (2018-niveau).

Boudlæg er fritaget for betaling af boafgift.

Den skattemæssige behandling sker efter reglerne i DBSL §§ 76-80.

Denne skifteform vil ikke blive behandlet yderligere i afhandlingen.

4.2 Udlæg til længstlevende ægtefælle

DSL kapital 13, §§ 22-23 indeholder reglerne for udlæg af et dødsbo til længstlevende ægtefælle. Denne skifteform finder ligesom reglerne om boudlæg anvendelse i mindre dødsboer. I DSL § 22, stk. 1 henvises til ARL § 11, stk. 1-3, hvoraf fremgår, at den længstlevende ægtefælle kan udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med den længstlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør indtil kr. 760.000 (2018-niveau). Dermed kan det i mindre dødsboer være den længstlevende ægtefælle, der bliver enearving, selvom der er livsarvinger.

Der skal ikke betales boafgift ved udlæg til længstlevende ægtefælle.

Den skattemæssige behandling sker efter reglerne i DBSL §§ 58-65.

Denne skifteform vil ikke blive behandlet yderligere i afhandlingen.

4.3 Uskiftet bo

DSL kapital 14, § 24 indeholder reglerne om uskiftet bo. Af § 24, stk. 1 fremgår, at et dødsbo udleveres efter anmodning til uskiftet bo efter reglerne i ARL kapital 4.

Af ARL kapitel 4 fremgår, at en længstlevende ægtefælle kan overtage ægtefællernes fællesbo til uskiftet bo med deres fælles livsarvinger, men i tilfælde hvor der er særlivsarvinger, kan dødsboet kun udleveres til uskiftet bo med samtykke fra dem.

4.3.1 Den skattemæssige behandling ved uskiftet bo

Den skattemæssige behandling af et uskiftet bo er reguleret i DBSL afsnit III, kapitel 10, §§ 58-65.

4.3.1.1 Beskatning af den længstlevende ægtefælle

Beskatningen af den længstlevende ægtefælle sker efter reglerne i DBSL §§ 58-61. Reglerne her finder anvendelse, når afdøde efterlader sig en ægtefælle, og når:

- 1) ægtefællernes hidtidige fællesbo og skilsmissesæreje udleveres til den længstlevende ægtefælle til uskiftet bo,
- 2) dødsboet efter førstafdøde udleveres til den længstlevende ægtefælle i medfør af DSL § 22, udlæg til længstlevende ægtefælle. Omtalt under afsnit 4.2.
- 3) dødsboet efter førstafdøde udleveres til den længstlevende ægtefælle i medfør af DSL § 34, forenklet privat skifte. Omtales under afsnit 4.4.2.

- 4) den længstlevende ægtefælle i øvrigt er eneste legale arving efter førstafdøde.

Udgangspunktet er, at en længstlevende ægtefælle i henhold til DBSL § 59 indtræder i afdødes skattemæssige stilling.

Der er en undtagelse i DBSL § 58, stk. 5, som gør, at den længstlevende ægtefælle, som er eneste legale arving, kan vælge, at blive beskattet efter reglerne om skifte (lovens afsnit II) fremfor at blive beskattet som ved uskiftet bo (lovens afsnit III). Der stilles dog krav om, at den længstlevende ægtefælle indsender en erklæring om, at der ønskes beskatning efter afsnit II. Erklæringen skal indgives samtidig med en opgørelse over afdødes aktiver og passiver på dødsdagen (åbningsstatus).

4.3.1.2 Beskatning af afdøde

Afdødes indkomst i mellemprioroden, som er tiden fra sidst afsluttede indkomstår og indtil dødsdatoen, beskattes hos den længstlevende ægtefælle, jf. DBSL § 62.

Ved uskiftet bo vil længstlevende ægtefælle dermed blive beskattet af hele afdødes indkomst i dødsåret.

4.3.1.3 Hvornår bør der vælges uskiftet bo?

Som udgangspunkt bør det kun vælges at hensidde i uskiftet bo uden yderligere overvejelser, såfremt afdøde ikke har andre værdier end kontanter, et parcelhus med et grundareal under 1.400m², et sommerhus der blev benyttet privat, en bil eller andre aktiver, hvortil der ikke er knyttet en latent skat.

Ved alle andre aktivtyper bør det overvejes, om der evt. skal skiftes med livsarvinger eller hvis længstlevende er eneste arving, bør det overvejes at benytte undtagelsesbestemmelsen i DBSL § 58, stk. 5.

Det kan ikke være skattemæssige hensyn alene, der afgør skifteformen, da det også har en stor betydning, om der er frie midler til at skifte med livsarvinger. Men de skattemæssige konsekvenser ved de forskellige valg bør være belyst inden beslutningen om skifteform tages.

4.3.1.3.1 Uskiftet bo - et dårligt valg

Efterfølgende beskrives to situationer, hvor uskiftet bo ikke er det optimale valg.

Eksempel 1:

Et ægtepar har haft en landbrugsejendom gennem mange år. Der er foretaget skattemæssige afskrivninger på bygninger med ca. kr. 300.000.

Manden dør i august, og enken sidder tilbage på landbrugsejendommen. Enken ved, at hun vil sælge ejendommen, fordi hun ikke ønsker at blive boende alene på ejendommen.

Ægteparrets øvrige delingsformue består af et lille bankindestående og en gammel bil. Dødsboet er skattefritaget.

Da enken møder op i skifteretten, bliver hun og skifterettens sagsbehandler enige om, at hun skal sidde i uskiftet bo med deres fælles datter. Deres fælles datter er handicappet, og derfor hjemmeboende, selvom hun er voksen.

Ved valg af uskiftet bo succederer enken i mandens skattemæssige stilling, og dermed også i genvundne afskrivninger ved salg af landbrugsejendommen. Derfor bliver enken beskattet af genvundne afskrivninger, da hun sælger ejendommen i december måned.

I denne situation ville det optimale have været at vælge privat skifte, og lade dødsboet sælge ejendommen, hvorved genvundne afskrivninger ikke ville blive beskattet, fordi boet var et skattefritaget dødsbo. Når ejendommen var solgt kunne enken skifte med datteren, som hun var samboende med.

Eksempel 2:

Et ægtepar har en formue bestående af værdipapirer med blandt andet aktier i Danske Bank, hvor anskaffelseskursen er 33. Kursen i 2016 er væsentligt højere, ca. kurs 200.

De har ingen fælles børn. Manden har ingen børn, mens kvinden har 2 børn fra et tidligere ægteskab.

Manden dør i 2016, og enken skal vælge en skifteform. Dødsboet er skattefritaget.

Første indskydelse er at vælge uskiftet bo, fordi formuen er enkel, og de kun har delingsformue.

Men hvis enken i stedet vælger et privat skifte efter reglerne i DBSL § 58, stk. 5, og lader dødsboet beskattes som et selvstændigt skattesubjekt, kan aktierne sælges skattefrit i boperioden, hvis man ønsker at realisere værdien eller har brug for yderligere kontanter. Den avance der konstateres i boperioden ved salg af aktierne, skal ikke selvangives, fordi dødsboet er skattefritaget.

Det er end ikke nødvendigt at sælge aktierne for at få dem udloddet til handelsværdien. Ved valg af privat skifte opskrives alle aktiver til handelsværdien pr. skæringsdagen i boopgørelsen, så derfor vil enken automatisk få udlagt aktierne til en højere værdi end afdødes anskaffelsessum.

4.3.1.3.2 DBSL § 58, stk. 5

Bestemmelserne i DBSL § 58, stk. 5 blev indført ved en lovændring i 2008, hvorved der blev åbnet mulighed for, at længstlevende ægtefælle kan vælge beskatning efter afsnit II om skiftede boer, jf. DBSL § 58, stk. 5.¹¹

Reglerne blev indført for at sidestille længstlevende uden fællesbørn med afdøde med længstlevende med fællesbørn med afdøde. Hvis der ikke var fællesbørn i ægteskabet, havde længstlevende efter de hidtidige regler ikke mulighed for andet end uskiftet bo, hvilket afskar dem fra at få opskrevet aktiverne til dagsværdi pr. udlodningsdagen. De havde kun mulighed for at indtræde i afdødes skattemæssige stilling med den skattemæssige virkning, at der automatisk blev succederet i afdødes skattemæssige stilling.

Reglen kan derfor kun anvendes, hvis længstlevende ægtefælle er eneste legale arving, jf. DBSL § 58, stk. 1, nr. 4. Såfremt der er andre livsarvinger efter afdøde, kan status som eneste legale arving opstå, hvis de øvrige livsarvinger giver arveafkald, som f.eks. i en afgørelse fra Landsskatteretten i 2014.¹²

Det er et ultimativt krav, at der samtidig med indsendelse af åbningsstatus medsendes en erklæring om, at længstlevende ægtefælle ønsker beskatning efter afsnit II i DBSL før reglerne i § 58, stk. 5 kan anvendes.

Der har været ført flere sager, hvor den krævede erklæring ikke har været indsendt rettidigt, men de er alle faldet ud til SKATs fordel. Det gælder blandt andet en sag fra 2014, hvor Landsskatteretten stadfæster SKATs afgørelse.¹³

Klageren fremfører, at det har været åbenlyst, at enken ønskede beskatning som et selvstændigt skattesubjekt efter afsnit II i DBSL, idet åbningsbalance og andet materiale, der er indsendt, viser valget af beskatningsform. Ønskede man ikke dette valg, ville hverken åbningsbalance eller boopgørelse have været indsendt.

¹¹ Lov nr. 521 af 17. juni 2008 (L159)

¹² SKM2015.128.LSR

¹³ LSR2014.13-0210347

Klageren er yderligere uenig i, at der skal foreligge en egentlig erklæring, idet der ikke er nogen definition eller et formkrav til erklæringens udformning, og ej heller nogen lovhjemmel til SKATs påstand om, at erklæringen skal vedlægges åbningsstatus.

Deri har klageren ret, idet ordlyden i DBSL § 58, stk. 5 er, at erklæringen skal afgives samtidig med indgivelsen af en opgørelse over afdødes aktiver og passiver på dødsdagen. Men loven indeholder ingen krav til udformning af erklæringen.

Gennem de førte sager er praksis blevet etableret således, at det ikke er tilstrækkeligt at indsende åbningsstatus og boopgørelse, da det ikke i sig selv indeholder den krævede erklæring.

Når der vælges beskatning efter afsnit II, har det den skattemæssige virkning, at ægtefællen overtager afdødes formue til værdierne på dødsdagen, og dermed ikke succederer i afdødes oprindelige anskaffelseskøb.

4.3.1.3.3 Skifte af uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles levende live

En længstlevende ægtefælle der hensidder i uskiftet bo, kan når som helst vælge af skifte i levende live. Der kan skiftes med en eller flere livsarvinger og legatarer. Skiftes der ikke med alle livsarvinger og legatarer, kan længstlevende endnu engang overtage dødsboet til hensidder i uskiftet bo. Et skifte hvor der ikke skiftes med alle livsarvinger og legatarer, kaldes et partielt skifte.

Ved indgåelse af nyt ægteskab skal den længstlevende ægtefælle skifte med livsarvinger og legatarer efter førstafdøde.

De skattemæssige regler for skifte i levende live fremgår af DBSL kapitel 12, og vil ikke blive behandlet yderligere i afhandlingen.

4.3.1.3.4 Opsummering uskiftet bo

Foranstående eksempler viser, at uskiftet bo ikke bør vælges, blot fordi det umiddelbart kan anses for at være det nemmeste valg for en længstlevende ægtefælle, da valget kan være uhensigtsmæssigt i skattemæssig henseende.

Skifteretten bør altid opfordre længstlevende ægtefælle til at søge rådgivning før valg af skifteform med mindre dødsboet alene består af kontanter, et parcelhus med et grundareal under 1.400m², et sommerhus der benyttes privat, bil eller andre aktiver, hvorpå der ikke er en latent skat.

4.4 Privat skifte

DSL kapital 15, §§ 25-35 indeholder reglerne om privat skifte og forenklet privat skifte.

4.4.1 Privat skifte

Et dødsbo udleveres til privat skifte, hvis betingelserne i § 25 er opfyldt. Efter dødsboets udlevering råder arvingerne i forening over dødsboets aktiver og passiver, og træffer bestemmelse i dødsboets anliggender. Arvingerne udarbejder jf. § 31 en boopgørelse over dødsboets aktiver, passiver, indtægter og udgifter med angivelse af arvefordeling. Den seneste skæringsdag, der kan anvendes i dødsboet, er 1-års-dagen for dødsfaldet.

Det fremgår ikke af DSL, til hvilken værdi dødsboets aktiver og passiver skal medtages i boopgørelsen, og der fremgår heller ikke særlige regler om værdiansættelsen i DBSL.

Karsten Gianelli omtaler værdiansættelsen i boopgørelsen således:¹⁴

”Der er ikke i DBSL fastsat særlige regler om værdiansættelsen af boets aktiver og passiver. Værdiansættelserne sker efter DBSL § 84 efter reglerne i BAL § 12, som fastsætter reglerne for boopgørelsens værdiansættelser til brug for beregningen af boafgift. Reglerne finder tilsvarende anvendelse for værdiansættelserne i den opgørelse af boets aktiver og passiver pr. dødsdagen, som indgives ved forenklet privat skifte.

Efter BAL § 12, stk. 1, skal boets aktiver og passiver ansættes til deres handelsværdi på den i boopgørelsen fastsatte skæringsdag.”

Er der tvivl om handelsværdien kan værdiansættelsecirkulæret fra 1982 anvendes til værdiansættelsen.¹⁵

Værdiansættelsen i boopgørelsen danner grundlag for arvefordelingen og beregning af boafgift efter BAL.¹⁶

4.4.1.1 Den skattemæssige behandling ved privat skifte

Skiftede boer er selvstændige skattesubjekter, jf. afsnit II i DBSL.

Den skattemæssige behandling afhænger af, om der er tale om et skattefritaget dødsbo eller et ikke skattefritaget dødsbo.

4.4.1.1.1 Skattefritaget dødsbo

Den skattemæssige behandling af et skattefritaget dødsbo reguleres i kapitel 4, §§ 7-18 i DBSL.

I et skattefritaget dødsbo betales ikke dødsboskat, og arvingerne overtager afdødes formue til de værdier, der er opgjort i boopgørelsen.

Det betyder, at f.eks. værdipapirer overtages til dagsværdien for skæringsdagen i boopgørelsen, og ikke til afdødes anskaffelsespris, hvilket er en fordel ved mellemliggende kursstigning, da denne dermed ikke bliver beskattet.

Omvendt vil et fald i værdier gå tabt i et skattefritaget dødsbo.

4.4.1.1.2 Ikke skattefritaget dødsbo

Den skattemæssige behandling af et ikke skattefritaget dødsbo reguleres i kapitel 5, §§ 19-33a i DBSL.

Når et dødsbo er et ikke skattefritaget dødsbo opgøres afdødes og dødsboets skattepligtige indkomst under ét for perioden fra udløbet af afdødes sidste indkomstår forud for dødsfaldet til og med skæringsdagen i boopgørelsen. Denne sammenlagte periode kaldes bobeskatningsperioden, jf. DBSL § 19.

I henhold til DBSL § 30 betales der boskat med 50% af bobeskatningsindkomsten. I den beregnede skat gives bofradrag efter DBSL § 30, stk. 2, 3 og 4.

¹⁴ Karsten Gianelli, Dødsbobeskatning 5. udgave, side 291

¹⁵ Cirkulære 1982-11-17 nr. 185 om værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning

¹⁶ BAL = Boafgiftsloven nr. 47 af 12. januar 2015

Er bobeskatningsindkomsten negativ, modregnes underskuddet i positiv aktieindkomst i bobeskatningsperioden, i det omfang det kan rummes heri, jf. DBSL § 30, stk. 5.

4.4.2 Forenklet privat skifte

Forenklet privat skifte reguleres efter DSL §§ 33-35.

Boet kan udleveres til arvingerne eller til den længstlevende ægtefælle som eneste arving som forenklet privat skifte.

Hvis betingelserne for privat skifte er opfyldt, kan udlevering til arvinger som forenklet privat skifte ske, hvis følgende betingelser i DSL § 33, stk. 1 er opfyldt:

- 1) der ikke i boet skal svares bo- eller tillægsboafgift,
- 2) der ikke er arvinger eller legatarer, som er repræsenteret ved værge eller skifteværge,
- 3) boet ikke er skattepligtigt,
- 4) afdøde ikke ved dødsfaldet drev eller inden for det indkomstår, hvor dødsfaldet fandt sted, har drevet selvstændig virksomhed og
- 5) der ikke i boet findes aktiver, der er skattemæssigt af- eller nedskrivningsberettigede.

Arvingerne skal i forbindelse med dødsboets udlevering indgive en opgørelse over dødsboets aktiver og passiver til skifteretten, jf. DSL § 33, stk. 3.

Var afdøde gift, og er den længstlevende ægtefælle eneste arving i dødsboet, kan dødsboet udleveres til forenklet privat skifte til længstlevende ægtefælle, når betingelserne i DSL § 34, stk. 1 er opfyldt. Betingelserne er følgende:

- 1) betingelserne for privat skifte er opfyldt,
- 2) der ikke i boet er legatarer, som er repræsenteret ved værge eller skifteværge, eller som skal svare bo- eller tillægsboafgift,
- 3) afdøde og den længstlevende ægtefælle ikke var separeret og
- 4) den længstlevende ægtefælle indtræder i afdødes skattemæssige stilling.

Længstlevende ægtefælle skal senest 6 måneder efter dødsdagen, dog senest 2 måneder efter dødsboets udlevering, indgive en opgørelse over dødsboets aktiver og passiver pr. dødsdagen.

I dødsboer, der udleveres til forenklet privat skifte, skal boopgørelse ikke indsendes, og dødsdagen anses for skæringsdag.

4.4.2.1 Den skattemæssige behandling ved forenklet privat skifte

Arvingerne skal indgive en opgørelse over dødsboets aktiver og passiver med dødsdagen som skæringsdag. Denne opgørelse danner grundlag for udlægsværdien til arvingerne. Dødsdagen anses således også for overdragelsesdagen, hvorefter skattepligten vedrørende evt. afkast eller fradrag for renter og lignende hviler på arvingerne.

Hvis længstlevende får udleveret dødsboet som forenklet privat skifte som eneste arving i dødsboet er betingelsen i DSL § 34, stk. 1. nr. 4, at der indtrædes i afdødes skattemæssige stilling. Dermed succederer længstlevende ægtefælle i afdødes skattemæssige stilling.

Reglen i DBSL § 58, stk. 5 kan ikke anvendes ved forenklet privat skifte, idet det fremgår af DBSL § 58, stk. 5, at længstlevende ægtefælle kan vælge beskatning efter afsnit II, når dødsboet efter førstafdøde udleveres til den længstlevende ægtefælle efter stk. 1, nr. 4. Forenklet privat skifte er omfattet af stk. 1 nr. 3, og er derfor ikke omfattet af bestemmelsen.

4.4.2.2 Opsummering forenklet privat skifte

Inden der tages beslutning om forenklet privat skifte, bør det overvejes, om dødsboet indeholder aktiver, hvor en længstlevende ægtefælle som er eneste legale arving, med fordel kan benytte reglen i DBSL § 58, stk. 5. Dermed vil værdierne i dødsboet blive opskrevet til handelsværdien fremfor, at der indtrædes i afdødes skattemæssige stilling.

4.5 Behandling ved bobestyrer og insolvente dødsboer

Bobestyrerboer og dødsboer som er insolvente reguleres efter DSL kapitel 16, §§ 36-73.

Er et dødsbo insolvent, træffer skifteretten afgørelse om insolvensbehandling og udpeger bobestyrer, jf. DSL § 69. Viser det sig senere, at dødsboet bliver solvent, overgår det til behandling efter reglerne om solvente dødsboer, jf. DSL § 73.

Udlevering som bobestyrerbo kan enten ske som et testamenteret ønske fra afdøde, eller fordi arvinger anmoder om det. Hvis blot én arving anmoder om en bobestyrer, skal dødsboet udleveres fra skifteretten som et bobestyrerbo.

Der uddannes autoriserede bobestyrer, som skifteretten udpeger til bobehandlingen. Afdøde eller arvingerne kan dog selv vælge en bestemt bobestyrer jf. DSL §§ 37-41.

Der gælder de samme regler for indsendelse af åbningsstatus og boopgørelse, som der gør for dødsboer, som skiftes privat. Dog er der i et dødsbo med bobestyrer mulighed for, at seneste skæringsdag i boopgørelsen kan være 2-års dagen for dødsfaldet, jf. DSL § 66, stk., hvor det ved privat skifte er 1-års dagen jf. DSL § 31.

Bobestyreren råder over dødsboets aktiver, tegner dødsboet, og kan træffe bestemmelser på dødsboets vegne. Bobestyrer skal varetage dødsboets og arvingernes interesser bedst muligt, og væsentlige spørgsmål skal forelægges for arvingerne inden der træffes beslutning, jf. DSL § 53.

Der kan klages over en bobestyrer efter reglerne i DSL kapital 27, §§ 96-97, hvis det vurderes, at en bobestyrer ikke fremmer behandlingen af dødsboet.

4.5.1 Den skattemæssige behandling ved bobestyrerbo

Den skattemæssige behandling af et dødsbo med bobestyrer afhænger af, om det er et skattefritaget eller et ikke skattefritaget dødsbo.

Den skattemæssige behandling sker derfor efter reglerne i DBSL kapitel 4 og 5, §§ 7-33a.

5 Skifterettens vejledningspligt

Skifteretten har jf. DSL § 91 en vejledningspligt i forhold til længstlevende ægtefælle, arvinger m.fl. om deres retsstilling. Vejledningspligten omfatter i praksis, at medarbejderne i skifteretten bør anbefale, at der søges ekstern rådgivning, såfremt denne ikke selv føler sig i stand til at rådgive i afgørende skifte- eller skattemæssige spørgsmål, så arvingerne opnår det bedste beslutningsgrundlag, før skifteform for dødsboet beslattes.

I en ikke offentliggjort afgørelse fra Østre Landsret blev der anmodet om genoptagelse af et dødsbo med ønske om omvalg af skifteform. Argumentet for genoptagelse var skifterettens manglende vejledning i forbindelse med længstlevende ægtefælles valg af uskiftet bo.

Dødsboet var skattefritaget. Afdøde og længstlevende havde en landbrugsejendom, hvorpå der var foretaget skattemæssige afskrivninger. Der var derfor tale om en ejendom med en latent skattebyrde. Skifterettens medarbejder havde ikke anbefalet længstlevende ægtefælle at søge rådgivning inden beslutning om valg af skifteform, hvilket resulterede i, at ægtefællen blev beskattet af genvundne afskrivninger ved salget af ejendommen. Salget fandt sted mindre end 6 måneder efter mandens død.

Skifteretten var af den opfattelse, at skifterettens medarbejder ikke havde tilsidesat sin vejledningspligt, da denne havde fået oplyst, at der var tale om en ejerbolig med friværdi. Det på trods af, at skifterettens medarbejder havde adgang til afdødes skattemappe, og dermed kunne se, at der var tale om en landbrugsejendom med selvstændig vurdering af stuehus.¹⁷

Anmodningen blev afvist af Østre Landsret, der stadfæstede skifterettens kendelse, som fandt, at vejledningspligten ikke var tilsidesat.

Da det er en ikke offentliggjort afgørelse, er den medtaget som et bilag.

6 Omgørelse og genoptagelse

Genoptagelsesregler for et dødsbo fremgår af DSL kapitel 29, §§ 103-105.

Hvis der er fremkommet nye væsentlige oplysninger eller nye aktiver og passiver i et afsluttet dødsbo, kan det genoptages efter reglerne i DSL kapitel 29.

I en afgørelse fra 2015 blev et omvalg af skifteform i et afsluttet dødsbo accepteret af Landsskatteretten. Oprindeligt var dødsboet blevet udlagt til forenklet privat skifte, hvilket skattemæssigt havde den konsekvens, at længstlevende ægtefælle skulle hense i uskiftet bo. Men på grund af en praksisændring hos SKAT i 2012, blev der af dødsboet anmodet om genoptagelse til bobestyrerbehandling.

Skifteretten genoptog dødsboet, og besluttede, at udlevere det til bobestyrerbehandling. Men SKAT var af den opfattelse, at dødsboets første valg af bobehandlingsmåde havde afgørende betydning for dødsboets behandling, og mente derfor ikke, at det skulle ændre på den skattemæssige behandling uanset ændret skifteform.

Landsskatteretten derimod fandt, at den skattemæssige behandling skulle følge ændringen af skifteform, hvilket betød, at længstlevende ægtefælle fik mulighed for at anvende DBSL § 58, stk. 5.¹⁸

¹⁷ Skattemappen under TastSelvBorger, R75

¹⁸ SKM2015.283.LSR

Afgørelsen er korrekt ud fra den betragtning, at civilretten styrer skatteretten.

7 Opsummering skifteformer

Som det fremgår af foranstående er der mange valgmuligheder indenfor skiftereglerne. Dog vil størrelsen af et dødsbo og dødsboets solvens afgøre, hvorvidt man skal anvende reglerne for skifte af småboer eller om man skal anvende reglerne for skifte, uskiftet bo eller bobestyrerbo.

Er der tale om et dødsbo af en vis størrelse, og er der blandt dødsboets aktiver, aktiver med skattebyrde bør det altid overvejes, hvorvidt en længstlevende ægtefælle bør skifte med øvrige arvinger eller hensidde i uskiftet bo. Et forkert valg kan have store økonomiske konsekvenser, og er meget individuelt fra dødsbo til dødsbo afhængig af sammensætningen af dødsboets værdier og den længstlevende ægtefælles økonomiske situation.

Omgørelse af et valg er en lang og besværlig proces, som der måske end ikke gives tilladelse til, og der bør derfor vælges rigtigt første gang.

8 Sagkyndig vurdering

I henhold til DSL § 93 kan skifteretten efter anmodning bestemme, at handelsværdien af dødsboets aktiver eller passiver skal fastsættes ved sagkyndig vurdering. Denne bestemmelse anvendes ofte ved uenighed om værdiansættelse af aktiver i boopgørelsen. Det kan være arvinger eller SKAT, der anmoder om sagkyndig vurdering efter disse regler, som i en afgørelse fra Vestre Landsret, hvor SKAT anmoder om udmelding af sagkyndig vurdering, fordi de stiller spørgsmålstejn ved, om værdierne i boopgørelsen svarede til handelsværdierne.¹⁹

9 Bindende svar i dødsboer

Der kan ikke anmodes om bindende svar hos SKAT på spørgsmål om værdiansættelser i dødsboer. SKAT afviser at tage stilling til værdiansættelser med den begrundelse, at en værdiansættelse ligger til grund for beregning af boafgift, og kompetencen til at afgøre spørgsmål om værdiansættelser og udmelde sagkyndige vurderingsmænd ligger hos skifteretterne.

SKAT har alene kompetencen til at efterprøve dødsboets værdiansættelser, og tvister skal afgøres i domstolsregi.

I en afgørelse fra 2009 afviser Landsskatteretten at tage stilling til et spørgsmål om værdiansættelse af anparter netop med begrundelsen om, at kompetencen ligger hos skifteretterne.²⁰

Spørgsmål der kan afdækkes i en anmodning om bindende svar, kan være spørgsmål om adgang til succession, som f.eks. i et bindende svar fra 1999, hvor der blev nægtet adgang til succession i anparter i et selskab der ejede en udlejningsejendom.²¹

¹⁹ SKM2015.302.VLR

²⁰ SKM2009.534.LSR

²¹ TfS2000.348

Det kan også være spørgsmål om et dødsbos mulighed for skattefri omdannelse af personligt ejet virksomhed til et kapitalselskab, som i en klage til Landsskatteretten over et bindende svar fra 2009.²²

Spørgsmål der kan afdækkes ved bindende svar, kan derfor være alt andet end værdiansættelsesspørgsmål.

10 Udlodninger fra dødsboet

10.1 Udlodning

DBSL § 96, stk. 1 definerer en udlodning som alle afståelser fra et dødsbo til arveladerens længstlevende ægtefælle, arvinger eller legatarer.

Definitionen "alle afståelser" betyder derfor, at både acontoudlodninger og arvingskøb anses for udlodninger.

Såfremt udlodning af dødsboets aktiver finder sted, når boperioden ophører, dvs. skæringsdagen for boopgørelsen, er dødsboet skattepligtig af evt. afkast af aktiverne indtil dødsboets skæringsdag.

Hvis der forinden skæringsdagen i dødsboet udloddes aktiver til arvingerne, ophører dødsboets indkomstskattepligt pr. udlodningsdagen, jf. DBSL § 35, stk. 1.

Skattepligten overgår kun til udlodningsmodtager, såfremt der gives told- og skatteforvaltningen skriftlig underretning om acontoudlodningen. De nærmere bestemmelser for formkrav til denne underretning fremgår af DBSL § 5, stk. 2.

I en afgørelse fra 2009 mente klager, at der var givet besked til SKAT om acontoudlodning, idet skifteretsattesten var påtegnet af ejendomsskattekontoret, og senere var lyst i tingbogen. Og overdragelsen var registreret i afdødes skattemappe.²³

SKAT derimod udtalte, at SKAT er en statslig myndighed, og ejendomsskattekontoret er en kommunal myndighed. Blanketten afleveret på ejendomsskattekontoret kunne derfor ikke betragtes som en meddelelse om acontoudlodning.

Østre Landsret gav skifteretten medhold i, at der ikke var sket behørig underretning om acontoudlodning.

Udlodninger kan foretages med og uden succession, men det følger af DBSL § 36, stk. 1, at succession er udelukket i skattefritagne boer.

Formuleringen i DBSL § 36 er således: "*konstateres der ved udlodning af aktiver fra et bo, der ikke er fritaget for beskatning efter § 6, en gevinst, indtræder modtageren, såfremt denne er en fysisk person, i boets skattemæssige stilling (succeederer)*".

Derfor må det modsætningsvis udledes, at reglen ikke gælder dødsboer fritaget for beskatning efter § 6.

Der er dog en undtagelse vedrørende opsparet overskud og konjunkturudligning i kapitalafkastordningen i VSO, hvor modtagere af erhvervsvirksomheder fra skattefritagne boer, også har adgang til succession, jf. DBSL § 39.²⁴

²² SKM2010.443.LSR

²³ SKM2009.720.ØLR

²⁴ VSO = Virksomhedsskatteordningen

Ved udlodning til længstlevende ægtefælle er der mulighed for universalsuccession jf. DBSL § 29, stk. 5, hvorved udlodning med gevinst ikke beskattes i dødsboet.

10.2 Udlodning af længstlevende ægtefælles andel af delingsformuen

I boperioden kan der udloddes af både afdødes og længstlevende ægtefælles bodele. Udlodning af længstlevende ægtefælles aktiver, forudsætter dog, at de udloddede aktiver hidrører fra længstlevende ægtefælles andel af det hidtidige fælleseje eller skilsmissesæreje, jf. DBSL § 96, stk. 1, 2. pkt.

Hvis der udloddes af længstlevende ægtefælles bodel, beskattes denne ikke af gevinst eller tab, der konstateres ved udlodningen, jf. DBSL § 42, stk. 2. Gevinst og tab beskattes i dødsboet efter afdøde.

Hvis et dødsbo er skattefritaget, kan der derfor være visse typer af aktiver, der med fordel kan udloddes i boperioden, uanset hvis bodel aktivet tilhører.

Det kan være en ejendom med avance, som ikke kan afstås skattefrit efter parcelhusreglen. F.eks. et hus eller en forældre købslejlighed der udlejes, men det kan også være værdipapirer som udloddes, hvor gevinsten kan realiseres skattefrit.

Hvis et ægtepar sammen har købt en lejlighed til deres fællesbarn, som udlejes til barnet, vil forældrene skulle beskattes af en eventuel avance ved salg af lejligheden.

I en situation hvor den ene forælder dør, og dødsboet er skattefritaget, vil overdragelsen til fællesbarnet ikke udløse skat. Med henvisning til DBSL § 42, stk. 2 vil hele lejligheden kunne udloddes til barnet, og eftersom dødsboet er skattefritaget, vil en eventuel avance ikke blive beskattet.

Omvendt kan der være en fordel i, at en ejendom, hvor der forventes et tab, ikke udloddes i boperioden, hvis dødsboet er skattefritaget, men først overtages af arvingerne til værdien i boopgørelsen, når dødsboet slutter, hvis der er løbende indkomst på ejendommen. Dermed flyttes tabet på ejendommen ud i et skattepligtigt miljø fra et skattefritaget miljø, hvor det ellers ville gå tabt. Ydermere vil driften af ejendommen indtil dødsboet sluttet ikke blive beskattet, fordi dødsboet er skattefritaget.

10.2.1 Udlodning uden succession

Ved udlodning uden succession anses det udloddede for anskaffet af arvingen på udlodningstidspunktet til værdien, der er anført i boopgørelsen eller den skriftlige underretning til SKAT, jf. DBSL § 35.

På udlodningstidspunktet har SKAT dog ikke godkendt udlægsværdien, idet SKAT først kontrollerer værdiansættelserne, når boopgørelsen indsendes.

En evt. gevinst eller et tab som opstår ved udlodningen, medregnes i bobeskatningsindkomsten i et ikke skattefritaget dødsbo.

I et skattefritaget dødsbo vil gevinst eller tab ikke blive beskattet, da der ikke er hjemmel til at beskatte indtægter i skattefritagne dødsboer.

10.2.2 Udlodning med succession

Ved udlodning med succession indtræder arvingen i dødsboets skattemæssige stilling, og dermed også i afdødes skattemæssige stilling med hensyn til anskaffelsestidspunkt, anskaffelseshensigt og anskaffelsessum, herunder skattemæssige afskrivninger og den nedskrevne værdi.

Fortolkningen af reglerne fremgår tydeligt af en afgørelse fra Landsskatteretten, hvor udlodningsmodtager får medhold i fradrag for vedligeholdelsesudgifter vedrørende en udlejningsejendom erhvervet ved arveudlæg med succession. Ejendommen havde været omfattet af afdødes næring.²⁵

I denne sag havde skatteankenævnet ikke godkendt succession i overdragerens ejertid, da det var skatteankenævnets opfattelse, at der succederes i de samme ting, uanset om der succederes ved død eller i levende live efter KSL § 33 C.

Dermed var det skatteankenævnets opfattelse, i medfør af en landsskatteretskendelse fra 2002, at der ikke kunne succederes i ejertid ved opgørelsen af fradrag for vedligeholdelse.²⁶

Men, som det fremgår af afgørelsen, finder KSL § 33 kun anvendelse på ejendomme omfattet af EBL, og da denne ejendom var omfattet af afdødes næring, var ejendommen omfattet af SL § 4.²⁷ Klageren kunne derefter succedere i afdødes beskatning i medfør af DBSL § 36, jf. § 29, stk. 2.

Hvis der konstateres et tab, er succession altid udelukket, jf. DBSL § 36, modsætningsvis.

10.2.3 Udlodning af kapitalandele i pengetanksselskab

10.2.3.1 Ikke skattefritaget dødsbo

En længstlevende ægtefælle har mulighed for universalsuccession, jf. DBSL § 29, stk. 5, og har derfor ingen begrænsninger for valg af succession.

Andre arvinger kan ikke succedere i kapitalandele i et såkaldt pengetanksselskab, jf. DBSL § 29, stk. 3.

Selskabet anses for et pengetanksselskab, såfremt mindst 50% af selskabets indtægter, opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår, stammer fra aktiviteter som udlejningsejendomme, kontanter, værdipapirer og lignende, eller hvis handelsværdien af selskabets udlejningsejendomme, kontanter, værdipapirer og lignende enten på overdragelsestidspunktet eller opgjort som et gennemsnit af de seneste 3 regnskabsår overstiger 50%.

I bedømmelsen indgår ikke andele i andelsforeninger omfattet af ABL § 18 ligesom afkastet og værdien af kapitalandele i datterselskaber, hvori selskabet m.v. direkte eller indirekte ejer mindst 25% af kapitalen heller ikke indgår.

Indkomst fra udlejning af fast ejendom mellem kapitalselskabet og et datterselskab eller mellem datterselskaber indgår ikke i bedømmelsen. Derudover indgår heller ikke landbrugsejendomme eller skovbrugsejendomme, som nævnt i VUL § 33, stk. 1 og 7.²⁸

Er kapitalselskabet stiftet ved en skattefri omstrukturering sker bedømmelse ud fra de regnskabsår det nye selskab har eksisteret. I en afgørelse fra 2006 har Skatterådet udtalt, at det er uden betydning, at et spaltet selskab var et såkaldt pengetanksselskab før spaltningen. Det var afgørende om de selskaber, der skulle overdrages, og som var opstået ved spaltningen, opfyldte virksomhedskravet.²⁹

²⁵ SKM2005.361.LSR

²⁶ SKM2002.173.LSR

²⁷ EBL = Ejendomsavancebeskatningsloven, SL = Statsskatteloven

²⁸ VUL = Vurderingsloven, erstattet af Ejendomsvurderingsloven pr. 1. januar 2018

²⁹ SKM2006.627.SR

I et andet bindende svar fra 2006 har Skatterådet efter SKATs indstilling svaret ja til et spørgsmål om, hvorvidt afdøde børn kunne succedere i udlæg af aktier. I et af årene udgjorde de finansielle aktiver 50% af de samlede aktiver, hvilket, udover sikkerheden i dispositionen, kan være årsag til, at man ønskede et bindende svar.³⁰

10.2.3.2 Skattefritaget dødsbo

Avance ved salg eller udlodning af et pengetanksselskab vil ikke blive beskattet, eftersom der ikke er hjemmel til at beskatte indkomst i et skattefritaget dødsbo.

Deraf kan udledes, at det isoleret set vil være et dårligt valg for en længstlevende ægtefælle at hense til uskiftet bo, hvis der er et pengetanksselskab blandt afdødes aktiver, hvor der måske tilmed er en negativ anskaffelsessum på aktierne, idet avancebeskatning vil følge afdøde i graven, hvis der ikke succederes, hvorimod avancebeskatningen vil følge længstlevende ægtefælle ved succession.

10.2.4 Udlodning af ejendomme

Ejendomme kan udloddes eller overdrages med succession. Findes der flere ejendomme i et dødsbo, kan der vælges succession eller ikke succession for hver ejendom for sig.

Jf. DBSL § 28 stk. 1, 2. pkt. kan der kun ske udlodning med succession i genvundne afskrivninger, hvis der samtidig sker udlodning med succession i ejendomsavancen.

I et dødsbo med flere ejendomme kan en tænkt situation være, at der er solgt en ejendom til 3. mand med tab. Dermed har dødsboet et kildeartsbestemt tab, som alene kan benyttes til modregning i en avance på en anden ejendom. Har dødsboet flere ejendomme, og vil én eller flere af disse udløse en avance ved salg eller udlodning, vil det være en fordel, at denne avance beskattes i dødsboet, hvorefter tabet udnyttes. Derfor bør en ejendom med avance ikke udloddes med succession i denne situation.

Et eventuelt tab ved udlodning skal medtages i dødsboets indkomstopgørelse, jf. § 28, stk. 2. Der kan derfor ikke succederes i et konstateret tab på en udloddet ejendom. Hvis der konstateres et tab, vil tabet under alle omstændigheder skulle behandles skattemæssigt, som tab konstateret ved dødsboets salg.

Når det fremgår af DBSL § 28, stk. 1, at der kun kan ske udlodning med succession i genvundne afskrivninger samtidig med succession i ejendomsavance, kan det modsætningsvis udledes, at der kan succederes i ejendomsavance uden samtidig succession i genvundne afskrivninger.

En situation hvor det kan tænkes at være fordelagtigt, kan være, hvor der er negativ indkomst i dødsboet, f.eks. fra en erhvervsvirksomhed. Dermed vil de genvundne afskrivninger indgå i dødsboets indkomst, og den negative indkomst bliver modregnet. Det har dels den skattemæssige fordel, at den negative indkomst ikke går tabt, og dels den fordel, at der ikke skal betales skat af de genvundne afskrivninger. Og yderligere er en eventuel beskatning af ejendomsavance udskudt til modtagerens afståelsestidspunkt.

En anden situation hvor det vil være en fordel, at genvundne afskrivninger beskattes i dødsboet er, hvor afdøde har underskud til fremførsel. Jf. DBSL § 20 kan underskud, som afdøde kunne have fremført til fradrag i sin skattepligtige indkomst i dødsåret, fradrages i bobeskatningsindkomsten. Ved at lade genvundne afskrivninger beskattes i dødsboet, vil underskuddet kunne udnyttes.

³⁰ SKM2006.548.SR

10.2.4.1 Kategorisering af ejendomme

Det er afgørende for anvendelse af reglerne i DBSL § 28-29, hvilken type ejendom der er tale om.

Eftersom en avance på en privat beboelseejendom, som afdøde selv har beboet, ikke er skattepligtig jf. DBSL § 27, er succession udelukket og irrelevant.

Er der blandt afdødes aktiver et parcelhus, som afdøde har udlejet og aldrig selv beboet, vil en evt. avance være skattepligtig for dødsboet.

I en sådan ejendom er succession også udelukket, idet udlejning af fast ejendom til andet end landbrug, gartneri, planteskole og skovbrug ikke anses for at være erhvervsvirksomhed.

Det fremgår af DBSL § 29, stk. 1, at gevinst ved udlodning af aktiver skal medregnes i bobeskatningsindkomsten men, at der for fast ejendom gælder særlige regler, som følger af stk. 2-4.

Stk. 2 regulerer reglerne for fast ejendom, som anvendes i afdødes eller længstlevende ægtefælles erhvervsvirksomhed. Hvis en erhvervs ejendom, som anvendes mere end 50% i afdødes eller længstlevendes erhvervsvirksomhed, udloddes med gevinst, skal beskatning ikke nødvendigvis ske i boet, men modtager kan succedere i ejendommen. Og dermed succedere i hele ejendommen.

Anvendes under 50% af ejendommen i afdødes eller længstlevende ægtefælles erhvervsvirksomhed, kan der derimod kun succederes forholdsmæssigt. Ved opgørelsen af den erhvervsmæssige andel lægges den ejendomsværdimæssige fordeling mellem erhverv og beboelse til grund.

I sidste punktum i DBSL § 29 er lovgivningsmæssigt slået fast, at udlejning af anden fast ejendom end fast ejendom til udlejning vedrørende landbrug, gartneri, planteskole og skovbrug ikke i denne forbindelse anses for erhvervsvirksomhed.

Hertil kan føres en parallel til genanbringelsesreglerne i EBL § 6 A, hvoraf fremgår, at der ikke kan genanbringes avance i en fast ejendom, som udlejes, idet udlejning af fast ejendom i denne forbindelse ikke anses for erhvervsvirksomhed. Undtaget er dog landbrug, hvor der kan succederes, men ikke genanbringes avance i en ejendom, som er bortforpagtet.

Hvis afdøde var næringsdrivende med udlejning, vil ejendommene anses for at være erhvervsvirksomhed, og dermed er succession en mulighed.

Det er bekræftet i en afgørelse fra 2003, hvor en efterlevende ægtefælle og 3 børn som livsarvinger efter afdøde anmodede Ligningsrådet om svar på følgende spørgsmål:

”Kan det bekræftes, at ægtefællen og de tre børn som livsarvinger efter afdøde kan succedere i afdødes beskatning af salg af fast ejendom som næringsbeskattet efter SL § 4, for de ejendomme, der udloddes fra boet?”

Ligningsrådets svar var ja, under forudsætning af, at afdøde ved afståelsen af de pågældende ejendomme ville være blevet næringsbeskattet efter SL § 4.³¹

At være næringsbeskattet med ejendomme har dels den fordel, at driften anses for at være erhvervsmæssig virksomhed, men det har også den fordel, at eventuelle tab ved salg af ejendommene ikke er kildeartsbestemt, men i stedet er underskud af virksomhed, som kan modregnes i anden indkomst.

³¹ SKM2003.215.LR

10.2.4.2 Opsummering udlodning af ejendomme

Foranstående eksempler viser, at der i et dødsbo med andre ejendomme end ejendomme som kan henføres til parcelhusreglen, bør foretages de nødvendige beregninger for at danne overblik over avancer og tab på ejendommene, før der tages stilling til salg, udlodning og succession.

Med hensyn til ejendomme som er næringsbeskattede, kan det udledes af foranstående, at hvis arvinger ønsker overdragelse med succession, skal det ske inden en eventuel omdannelse til kapitalselskab af virksomheden, der driver næring med ejendomme. En omdannelse vil medføre, at kapitalselskabet bliver et pengetanksselskab, hvor succession er udelukket, uanset at kapitalselskabet anses for at være næringsdrivende med udlejning af ejendomme.

Dog med undtagelse af succession for længstlevende ægtefælle, som har mulighed for universalsuccession.

10.3 Kan der succederes i alle aktiver?

Første betingelse for succession er, at dødsboet er et ikke skattefritaget dødsbo.

Da der ikke kan succederes i tab, og da der ikke skal ske beskatning af avance ved afståelse af private aktiver, er succession alene relevant i forbindelse med aktiver, hvorpå der hviler en latent skat. Det kan være følgende aktiver:

- Erhvervsmæssig virksomhed
- Værdipapirer
- Ejendomme som ikke har tjent som afdødes bolig

Som hovedregel vil udlodning ske med succession, jf. DBSL § 28, mens undtagelserne, hvor beskatning skal finde sted i dødsboet, fremgår af DBSL § 29.

Aktiver som ikke er omfattet af undtagelserne i § 29 er følgende:

DBSL § 29, stk. 1: En erhvervsvirksomhed, en af flere erhvervsvirksomheder eller en andel af en eller flere erhvervsvirksomheder.

DBSL § 29, stk. 2: Ejendomme som anvendes i afdødes eller længstlevende ægtefælles erhvervsvirksomhed.

DBSL § 29, stk. 3: Aktier mv. som ikke er omfattet af ABL § 12 (almindelige aktier) eller § 22 (investeringsbeviser i obligationsbaserede investeringsforeninger med minimumsbeskatning), og hvor aktierne er i et selskab, hvis virksomhed ikke i overvejende grad består af udlejning af fast ejendom, besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende (pengetanksselskab), og hvor der udloddes mindst 1% af aktiekapitalen i det pågældende selskab.

I disse 3 tilfælde er udlodning med succession derfor en mulighed, fordi der er særskilt hjemmel til succession.

10.3.1 Erhvervsmæssig virksomhed

Ved et salg af afdødes virksomhed vil gevinsten skulle beskattes i dødsboet, jf. DBSL § 27.

Eneste undtagelse, udover succession fra en evt. længstlevende ægtefælle, vil være ved salg til en arving eller salg til en medarbejder, som opfylder betingelserne for at kunne overtage virksomheden med succession efter KSL § 33 C.

Ved udlodning til en arving eller en legatar, er der således adgang til succession efter reglerne i DBSL § 29 og § 36.

Længstlevende ægtefælle har mulighed for universalsuccession efter DBSL § 29, stk. 5.

Der kan vælges succession i enkeltaktiverne i virksomheden.

Ved succession i maskiner og inventar skal der succederes i hele eller en del af saldo værdien, og der kan således ikke som ved ejendomme udvælges enkelte maskiner med succession. Er der maskiner, som modtager ikke ønsker at overtage, bør dødsboet derfor sælge dem enkeltvis inden overdragelsen.

Efterfølgende eksempel på overdragelse af goodwill illustrerer den skattemæssige fordel ved succession. Eksemplet er et uddrag af besvarelse af spørgsmål i forbindelse med høring af L194 – forslag til lov om ændring af aktieavancebeskatningsloven, kildeskatteloven, virksomhedsskatte loven og andre skattelove.

Beregningerne er tilbage fra 2002, og skattesatserne og rentediskonterings satsen er derfor ikke nutidig, men det har ikke afgørende betydning for eksemplets formål.

Skatteprocenten er 62,5 og diskonteringsrenten er 5,3% efter skat.

Det forudsættes, at markedsværdien af goodwill udgør 2,5 mill. kr. Med salg af virksomheden uden succession beskattes sælger af hele salgsprovenuet. På den anden side kan køber afskrive goodwillen over 7 år, og herved reducere sin skattebetaling.

Forskellen mellem sælgers skattebetaling, som i eksemplet er 1.562.000 kr. og nutidsværdien af skattebesparelsen ved købers afskrivninger på kr. 1.276.000 – eller 286.000 kr. – skyldes rentevirkningen af, at skatten af de genvundne afskrivninger skal betales ved overdragelsen, når der overdrages *uden succession*, mens de øgede afskrivninger fremkommer successivt over 7 år.

Når der overdrages *med succession*, undgås skattebetalingen på 1.562.000 kr., således at køber og sælger under ét får en rentefordel på de nævnte 286.000 kr. Fordeles beløbet ligeligt mellem parterne, bliver købers pris efter skat 143.000 kr. lavere, og sælgers provenu efter skat stiger med 143.000 kr. Overdragelsesprisen bliver på 1.081.000 kr. jf. oversigten.

	Uden succession		Med succession	
	Sælger	Køber	Sælger	Køber
Overdragelsespris	2.500.000	2.500.000	1.081.000	1.081.000
Fortjeneste	2.500.000	-	-	-
Skat (62,5%)	1.562.000	-	-	-
Sælgers provenu eft. skat	938.000	-	1.081.000	-
Afskrivninger	-	2.500.000	-	-
Skatteværdi (62,5%)	-	1.562.000	-	-
Nutidsværdi skatteværdien af afskrivninger	-	1.276.000	-	-
Købers pris efter skat	-	1.224.000	-	1.081.000
Fordel ved succession			143.000	143.000

10.3.1.1 Rette indkomstmodtager

I levende live beskattes indkomsten fra en virksomhed hos den af ægtefællerne, som driver virksomheden, jf. KSL § 25 A. Dog beskattes kapitalafkast hos den af ægtefællerne, som ejer virksomheden, jf. KSL § 24 A.

Ved dødsfald beskattes indkomsten hos den af ægtefællerne, som er ejer af virksomheden, fordi alle aktiver og passiver skal opgøres på ægtefællernes bodele.

Er der tvivl om ejerskabet, kan det afgøres ud fra CVR-registret, eller ud fra hvem af ægtefællerne der tegner virksomheden.³²

Hvis længstlevende ægtefælle har drevet en erhvervmæssig virksomhed, som tilhørte afdøde, kan dødsboet bestemme, at den længstlevende skal medregne et beløb, der svarer til den betaling, der skulle være ydet andre for udførelsen af det samme arbejde, jf. DSBL § 44, stk. 1.

Omvendt hvis afdøde i mellemp perioden har drevet en erhvervmæssig virksomhed, som tilhørte længstlevende, kan den længstlevende fradrage et beløb svarende til den betaling, der skulle være ydet til andre for udførelsen af samme arbejde i sin skattepligtige indkomst.

Reglerne om fradrag for medarbejdende ægtefælle gælder ikke i dødsboer.

10.3.1.2 Konto for opsparet overskud

Som udgangspunkt medregnes afdødes konto for opsparet overskud ved udløbet af indkomståret forud for dødsåret med tillæg af den hertil svarende virksomhedsskat og med fradrag af et grundbeløb på kr. 166.600 (2018-niveau).

Dette gælder som hovedregel i et skattefritaget dødsbo, jf. DBSL § 10, stk. 1, og i et ikke skattefritaget dødsbo, jf. DBSL § 24, stk. 1.

Undtagelsen for beskatning er, at modtager af virksomheden kan vælge at succedere i afdødes konto for opsparet overskud efter bestemmelserne i DBSL § 10, stk. 4, § 39, stk. 2 og § 45, stk. 2.

Modtager kan succedere i konto for opsparet overskud, hvis denne selv opfylder kravene for at anvende VSL.³³

Hvis det besluttes, at der kun skal ske delvis succession i konto for opsparet overskud, og afdøde skal beskattes i mellemp perioden af et beløb svarende til grundbeløbet på kr. 166.600, vil beskatningen af de opsparede overskud være efter FIFO-princippet, så de ældste opsparinger beskattes først.

Herefter kan arvinger succedere i den resterende saldo på konto for opsparet overskud. Overtages der kun en del af en virksomhed, kan der alene overtages en forholdsmæssig del af konto for opsparet overskud. Fordelingen sker efter DBSL § 10, stk. 3, som foreskriver, at beregning sker på grundlag af forholdet mellem den del af kapitalafkastgrundlaget ved udløbet af indkomståret forud for dødsåret, der kan henføres til den nævnte virksomhed, og hele kapitalafkastgrundlaget ved udløbet af indkomståret forud for dødsåret.

³² CVR-registeret = Det Centrale VirksomhedsRegister

³³ VSL = Virksomhedsskatteloven

Reglerne om succession i konto for opsparet overskud gælder kun ved udlodning. Et evt. salg af en erhvervs-mæssig virksomhed, til andre end arvinger som opfylder betingelserne for succession, vil medføre ophørsbe-skatning efter de almindelige regler i VSL.

10.3.1.2.1 VSO i et skattefritaget dødsbo

Som den eneste successionsmulighed i et skattefritaget dødsbo er det muligt for arvinger af en erhvervs-mæssig virksomhed at succedere i afdødes konto for opsparet overskud ved udlodning, jf. DBSL § 10, stk. 4 og JV.³⁴

Hvis det er længstlevende ægtefælle, der driver virksomheden, og afdøde som ejer virksomheden, skal æg-tefællens opsparede overskud med tillæg af virksomhedsskat, og med fradrag af et grundbeløb på kr. 166.600 (2018-niveau) medregnes i mellempriodens indkomst, jf. DBSL § 10, stk. 2.

Hvis det var afdøde, der drev virksomheden, og længstlevende der ejer virksomheden, kan længstlevende ægtefælle med virkning fra begyndelsen af dødsåret indtræde i afdødes skattemæssige stilling med hensyn til indestående på konto for opsparet overskud, indskudskonto og mellemregningskonto ved udløbet af ind-komståret forud for dødsåret.

Hvis modtager er andre end længstlevende ægtefælle, kan der alene succederes i konto for opsparet over-skud, jf. DBSL § 39.

Hvis der vælges succession i konto for opsparet overskud, skal der ikke medtages nogen indkomst til beskat-ning i mellemprioden, idet der succederes i saldoen ved udgangen af indkomståret forud for dødsåret.

Der kan beregnes passivpost af saldoen på konto for opsparet overskud. Passivposten fragår i beregningen af boafgiften.

10.3.1.2.2 VSO i et ikke skattefritaget dødsbo

Mulighederne for succession i konto for opsparet overskud er de samme som i et skattefritaget dødsbo. Be-stemmelserne herom reguleres i DBSL § 24 med henvisning til §§ 39 og 45.

I en afgørelse fra 2014 blev der nægtet succession i opsparet overskud med den begrundelse, at der ikke kunne succederes i den virksomhed, som opsparingen vedrørte.³⁵

Ved dødsfaldet bestod den erhvervs-mæssige virksomhed af en udlejningsejendom, og afdøde havde en saldo på konto for opsparet overskud på kr. 2.812.717 inklusive betalt virksomhedsskat. Dødsboet havde derefter beregnet en udskudt skat af det opsparede overskud med kr. 665.000, svarende til en udskudt skat på kr. 701.980 til kurs 95. Udskudt skat var beregnet som foreskrevet i styresignalet om værdiansættelse af aktiver, der overdrages med skattemæssig succession i levende live.³⁶

SKAT godkendte ikke fradraget for udskudt skat, men godkendte til gengæld en passivpost, opgjort efter reglerne i BAL § 13 a, stk. 4. Passivposten blev beregnet til kr. 390.666.

³⁴ Juridisk Vejledning C.E.3.4.3.1

³⁵ SKM2014.871.LSR

³⁶ SKM2011.406.SKAT

SKATs argument var, at konto for opsparret overskud ikke er et aktiv i dødsboet, og derfor skal det ikke værdisættes i boopgørelsen. Derudover fandt SKAT ikke, at der er hjemmel til succession i konto for opsparret overskud efter DBSL § 36, da denne bestemmelse alene giver adgang for en udlægsmodtager til at succedere i aktiver.

Ved afgørelsen i Landsskatteretten lagde 2 retsmedlemmer vægt på, at succession var udelukket jf. DBSL § 36, jf. § 29, da der var tale om en udlejningsvirksomhed. Og da konto for opsparret overskud er af en sådan karakter, at den ikke kan løsrives fra virksomheden, kan der ikke succederes i konto for opsparret overskud, når der ikke succederes i virksomheden. De 2 retsmedlemmer mener, at der tale om en teknisk overtagelse af konto for opsparret overskud i forbindelse med overtagelse af virksomheden, og at der derfor skal beregnes passivpost.

1 retsmedlem var af den opfattelse, at beregningen af den udskudte skat var foretaget ud fra princippet i styresignalet, hvorved der kan opnås valgfrihed, mellem det aftalte nedslag der kunne beregnes efter KSL § 33 C og § 33 D, og den beregnede passivpost.

Afgørelsen blev afsagt efter flertallet, og SKAT fik medhold i, at der skulle beregnes passivpost af det opsparrede overskud, og dermed ikke som i styresignalet valget mellem det største beløb af enten passivposten eller nedslaget efter KSL § 33 C og § 33 D.

10.3.2 Værdipapirer

Reglerne for udlodning af værdipapirer fremgår af DBSL § 29, stk. 1 og stk. 3-5.

Dødsboet skal som hovedregel beskattes af fortjeneste ved udlodning af aktier (nu kapitalandele). Det betyder, at succession som hovedregel er udelukket.

Det gælder jf. JV i følgende tilfælde:

- a) Når hver enkelt udlodning til den enkelte udlodningsmodtager udgør under én procent af aktiekapitalen mv. i det pågældende selskab, se DBSL § 29, stk. 3, 4. pkt.
- b) Når aktierne mv. er omfattet af ABL §§ 12, 21 stk. 1 og 22, og når selskabets virksomhed i overvejende grad består i udlejning af fast ejendom, besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende, selv om den enkelte udlodning udgør én procent eller mere af aktiekapitalen mv. i det pågældende selskab. Se DBSL § 29, stk. 3, 1. pkt.
- c) Når aktier mv. er omfattet af ABL § 19, selv om den enkelte udlodning udgør én procent eller mere af aktiekapitalen mv. i det pågældende selskab. Se DBSL § 29, stk. 4.³⁷

De mest almindelige værdipapirer kan opdeles i aktier optaget til handel på et reguleret marked (herefter noteret kapitalandel), aktier der ikke er optaget til handel på et reguleret marked (herefter unoteret kapitalandel), obligationer og investeringsbeviser.

³⁷ Juridisk Vejledning C.E.3.3.4.3.4.1

10.3.2.1 Noteret kapitalandel

Gevinst ved udlodning af kapitalandele omfattet af ABL § 12 skal medregnes ved opgørelsen af bobeskatningsindkomsten. Succession kan kun finde sted, såfremt der overdrages mindst 1% af kapitalen i det pågældende kapitalselskab, jf. DBSL § 29, stk. 3.

Ved en noteret kapitalandel er det yderst sjældent, at overdragelsen vil være på 1% eller mere af kapitalen i det pågældende kapitalselskab, og succession vil derfor som oftest være udelukket.

Overgangsreglerne i ABL § 44 for personer med mindre beholdninger af noterede kapitalandele anskaffet før 1. januar 2006, gælder også for dødsboer. Herefter vil avance ved salg af noterede kapitalandele under kr. 136.600 for enlige og kr. 273.100 for ægtepar ikke skulle beskattes. I overgangsbestemmelserne var der et krav om 3 års ejertid, som ikke er relevant nu.

10.3.2.2 Obligationer

Gevinst ved udlodning af obligationer omfattet af KGL skal som udgangspunkt medregnes ved opgørelsen af bobeskatningsindkomsten. Obligationer nævnes ikke positivt i DBSL § 29, og beskattningen af en evt. avance skal derfor ske efter hovedreglen i DBSL § 29 om, at gevinst ved udlodning af aktiver medregnes ved opgørelsen af bobeskatningsindkomsten.

Der er dog en undtagelse vedrørende obligationer købt før 27. januar 2010 som nødvendiggør, at obligationsbeholdninger skal opdeles i køb før og efter 27. januar 2010. Dernæst skal de opdeles i blåstemplede og sortstemplede obligationer.

Blåstemplede obligationer er obligationer, som på tidspunktet for obligationens udstedelse opfyldte mindsterentekravet.

Sortstemplede obligationer er obligationer, som på tidspunktet for obligationens udstedelse ikke opfyldte mindsterentekravet.

Er en blåstemplet obligation købt før 27. januar 2010, er gevinsten skattefri, og et tab kan ikke fradrages. Er den købt efter 27. januar 2010 vil en evt. gevinst skulle beskattes i dødsboet, og et tab kan fratrækkes.

Er en sortstemplet obligation købt før 27. januar 2010, skal gevinsten beskattes i dødsboet, og et tab kan ikke fratrækkes.

Der er en bagatelgrænse på kr. 2.000, som bevirker, at der ikke skal betales skat af en gevinst under kr. 2.000, og der gives ikke fradrag for et tab under kr. 2.000.

10.3.2.3 Investeringsbeviser

Investeringsforeningers virksomhed vil typisk i overvejende grad består af værdipapirer, og de falder derfor ind under begrebet pengetanksselskab, og af den grund vil succession være udelukket, jf. DBSL § 29, stk. 3.

10.3.2.4 Unoteret kapitalandel

Ved udlodning af unoterede kapitalandele, hvor der udloddes minimum 1% af kapitalen i det pågældende kapitalselskab, kan udlodningen foretages med succession. Det forudsætter dog, at kapitalselskabet ikke betragtes som et pengetanksselskab.

Selskabet anses for et pengetanksselskab, såfremt mindst 50% af selskabets indtægter, opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår, stammer fra aktiviteter som udlejningsejendomme, kontanter, værdipapirer og lignende, eller hvis handelsværdien af selskabets udlejningsejendomme, kontanter, værdipapirer og lignende enten på overdragelsestidspunktet eller opgjort som et gennemsnit af de seneste 3 regnskabsår overstiger 50%.

I bedømmelsen indgår ikke andele i andelsforeninger omfattet af ABL § 18 ligesom afkastet og værdien af kapitalandele i datterselskaber, hvori selskabet m.v. direkte eller indirekte ejer mindst 25% af kapitalen heller ikke indgår.

Indkomst fra udlejning af fast ejendom mellem kapitalselskabet og et datterselskab eller mellem datterselskaber indgår ikke i bedømmelsen. Derudover indgår heller ikke landbrugsejendomme eller skovbrugsejendomme, som nævnt i VUL § 33, stk. 1 og 7.

Er selskabet stiftet ved en skattefri omstrukturering sker bedømmelse ud fra de regnskabsår det nye kapital-selskab har eksisteret.

I et bindende svar fra 2015 fik spørger svaret "nej" på spørgsmålet om adgang til succession. Her blev selskabet anset for at være et pengetanksselskab. Selskabets portefølje af ejendomme kunne ikke af SKAT klassificeres som næringsejendomme, men derimod almindelige udlejningsejendomme. Dette på trods af, at der var tale om et stort antal ejendomme og ejerlejligheder gennem tiden.

SKAT lagde også vægt på, at ejendommene i årsrapporterne, var klassificeret som materielle anlægsaktiver, og omsætningen var lejeindtægter.³⁸

Hvis der udloddes under 1% procent, skal gevinsten ved udlodning medtages i bobeskatningsindkomsten, ligesom gevinsten skal medtages i bobeskatningsindkomsten, hvis kapitalselskabet anses for at være et pengetanksselskab efter foranstående regler.

10.3.2.5 Næringsaktier

Der kan ske udlodning med succession i næringsaktier, jf. DBSL § 29, stk. 3, 2. pkt.

I en afgørelse fra 2003 fik spørger medhold i et bindende svar om succession i aktier i et unoteret selskab. Selskabet ansås for at drive næring med køb og salg af værdipapirer, og opfyldte derfor næringskravet i DBSL § 29, stk. 3.³⁹

³⁸ SKM2015.284. LSR

³⁹ SKM2002.513.LR

10.3.2.6 Skematisk oversigt – succession værdipapirer

Af JV fremgår følgende skematisk oversigt over muligheden for succession eller tvungen beskatning i boet.⁴⁰

Succession kan ske i fortjeneste, når...	Tvungen beskatning i dødsboet, når...
aktierne mv. er næringsaktier, selv om udlodning udgør mindre end én procent af selskabets aktiekapital	udlodning til den enkelte udlodningsmodtager er mindre end én procent af selskabets aktiekapital
udlodning til den enkelte modtager udgør én procent eller mere af selskabets aktiekapital og <ul style="list-style-type: none">aktierne mv. er i selskaber, der driver næring med værdipapirer eller finansiering elleraktierne mv. ikke er omfattet af "pengetankreglen"	udlodning til den enkelte modtager udgør én procent eller mere af selskabets aktiekapital og <ul style="list-style-type: none">aktierne mv. er omfattet af "pengetankreglen" elleraktierne mv. er omfattet af ABL § 19(aktier og investeringsbeviser udstedt af investeringsselskab)

10.3.2.7 Udlodning i accessorisk gæld

På grund af ordlyden i DBSL § 36, stk. 1 kan succession kun ske i aktiver.

I praksis sker der dog succession i gæld. Hvis et aktiv udloddes med succession, og modtageren samtidig overtager hæftelsen for den til aktivet knyttede gæld, anerkendes det, at modtageren tillige har succederet skattemæssigt i denne gældspost.

Der kan dog ikke ske succession ved en udlodningsmodtagers overtagelse af et passiv, som ikke er knyttet til et aktiv, som den pågældende har fået udloddet med succession.⁴¹

10.4 Delvis succession

DBSL § 28, stk. 3 åbner mulighed for, at der kan ske delvis succession ved udlodning. Udlodningen kan foretages så kun en del af et aktiv overdrages med succession, mens den anden del beskattes i dødsboet.

Det kan f.eks. være delvis succession i en driftsmiddelsaldo, eller delvis succession i konto for opsparet overskud.

Det kan være hensigtsmæssigt, hvis afdøde har fremførte underskud fra tidligere år, som kan udnyttes i en gevinst i boet eller for at udnytte mellempriode- og bofradrag.

Vedrørende fast ejendom er der den begrænsning, at der kun kan succederes i genvundne afskrivninger, hvis der samtidig succederes i ejendomsavancen.

Til gengæld kan der succederes i ejendomsavance uden samtidig succession i genvundne afskrivninger.

⁴⁰ Juridisk Vejledning C.E.3.3.4.3.4.1

⁴¹ Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatningen 5. udgave, side 198

10.5 Udlodning ud over modtagerens andel af dødsboet

Udlodning ud over en modtagers andel forekommer, hvor der udloddes et aktiv, som har en højere værdi, end modtagerens arveandel, og reguleres efter reglerne i DBSL § 37.

Jf. DBSL § 96, stk. 1, anses alle afståelser til længstlevende ægtefælle, en arving eller en legatar som udloddet til modtageren. Udlodning skal derfor forstås som både udlodning og salg til arving (arvingskøb).

Modtageren af udlodningen kan sammen med aktivet overtage tilhørende gæld eller indbetale forskellen til dødsboet til fordeling mellem de øvrige arvinger.

Hvis der udloddes ud over modtagerens andel af dødsboet, kan der alene succederes i den fulde værdi, hvis modtageren er:

- længstlevende ægtefælle
- samlever, jf. § 96, stk. 5
- barn eller barnebarn
- bror eller søster
- brors eller søsters barn
- brors eller søsters barnebarn
- nær medarbejder
- tidligere nær medarbejder
- tidligere ejer

Ved udlodning til andre arvinger og legatarer kan der kun ske succession for den del af udlodningen, som svarer til den pågældendes andel i dødsboet, og gevinster forbundet med den overskydende udlodning skal beskattes i dødsboet, jf. DBSL § 37, stk. 1.

10.6 Hvem kan succedere?

Der kan succederes, såfremt modtager har lovhjemmel til succession i alle successionsbestemmelser i de omhandlede skattelove.

Ægtefællen har adgang til universalsuccession, jf. DBSL § 29, stk. 5, og kan dermed indtræde i afdødes skattemæssige stilling i alle henseender.

Kun fysiske personer kan succedere, jf. DBSL § 36, og der kan derfor ikke ske udlodning med succession til f.eks. et kapitalselskab.

Hvis udlodningsmodtager er bosat andre steder end i Danmark, kan der udloddes med succession, hvis afståelsesbeskatningen af det udloddede aktiv kan beskattes i Danmark. I praksis medfører DBSL § 38 ifølge Karsten Gianelli, at en udenlandsk udlodningsmodtager alene kan succedere i en erhvervsvirksomhed med fast driftssted her i landet, eller i en fast ejendom beliggende her i landet.⁴²

I nogle tilfælde kan værdien af et aktiv medføre, at der udloddes udover modtagerens andel af dødsboet. I de tilfælde kan der kun succederes i den fulde værdi, hvis modtager er omfattet af personkredsen nævnt i DBSL § 37, stk. 1. Det gælder længstlevende ægtefælle, samlever, barn, barnebarn, bror, søster, brors eller søsters barn eller barnebarn, nær medarbejder eller tidligere nær medarbejder eller en tidligere ejer.

⁴² Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning 5. udgave, side 199

En del af den nævnte personkreds er ikke livsarvinger, og derfor er de alene arveberettigede, hvis der er udarbejdet testamente, hvor de er tilgodeset, og dermed er legatarer.

Et eksempel kan være en medarbejder, som jf. KSL § 33 C, stk. 12 har adgang til at succedere, hvis afdøde havde overdraget virksomheden i levende live, men som jf. ovenstående ikke har nogen andel i dødsboet medmindre indehaver har testamenteret virksomheden til medarbejderen. Værdiansættelsen af virksomheden skal ske til handelsværdien, og værdien kan ikke på forhånd være fastlagt.

11 Passivpost ved succession

Ved succession indtræder arving i afdødes skattemæssig stilling, og dermed overtages også de latente skattebyrder, der er knyttet til det overtagne aktiv og en evt. konto for opsparat overskud.

For at kompensere for overtagelsen af det fremtidige skattekrav er der indsat en bestemmelse i BAL § 13 a, stk. 1, om beregning af passivpost til udligning af skattetilsvaret. Passivposter fratrækkes ved opgørelsen af den afgiftspligtige bobeholdning, og danner dermed et lavere grundlag for beregning af arveafgift.

Bobeholdningen opgøres samlet på den endelige boopgørelse, og passivposten fragår derfor i den samlede bobeholdning, og giver nedslag til gavn for samtlige arvinger, og ikke alene for den arving som har udtaget aktivet, hvor passivposten relateres til.

11.1 Hvordan beregnes passivposten?

Passivposter kan opdeles i passivposter på afdødes formueaktiver, og passivposter på længstlevende ægtefælles formueaktiver.

En passivpost skal beregnes af den lavest mulige skattepligtige fortjeneste, som ville være fremkommet, hvis boet havde afhændet aktivet på skæringsdagen i boopgørelsen, jf. BAL § 13 a, stk. 2.

Passivposter beregnes med forskellig procent, afhængig af hvilken indkomstart skattebyrden hviler på. Er der tale om aktieindkomst, beregnes passivposten med 22%, mens det er 30% på al øvrig indkomst.

Størrelsen af passivposter vedrørende konto for opsparat overskud er afhængig af, hvilken virksomhedsskatteprocent der var gældende i opsparingsåret. Satserne fremgår af BAL § 13 a, stk. 4.

11.1.1 Passivposter længstlevende ægtefælles bodel

Med henvisning til BAL § 13 a, kan der også beregnes passivpost af længstlevende ægtefælles bodels aktiver, hvis der udloddes ved succession. I modsat fald ville der ske en skævdeling af delingsformuen.

I en afgørelse fra 2015 rejses spørgsmålet, om den beregnede passivpost kan fratrækkes i fællesboet før boslodsudveksling, eller om passivposten kan fratrækkes i den afgiftspligtige bobeholdning.

I denne sag var det længstlevende ægtefælle, som fik udloddet en stor aktiebeholdning. Hvis dødsboet fik medhold i, at passivposten skulle fragå i den afgiftspligtige bobeholdning, ville den fuldt ud komme de andre arvinger til gode i afgiftsberegningen. Dødsboet fik imidlertid ikke medhold heri, og afgørelsens udfald blev,

at passivposten skulle fratrækkes i fællesformuen, dvs. før boslodsudvekling, men ikke i beregningen af boafgift.⁴³

11.1.2 Passivpostens beregning af aktieindkomst

Et eksempel på beregning af passivpost kan være følgende:

Afdøde drev en erhvervsvirksomhed via et kapitalselskab, og ejede 100% af kapitalandelene.

En arving, som ikke var gift med afdøde, ønsker at fortsætte virksomheden, og det besluttes, at overdragelsen skal ske med succession.

Selskabet er stiftet ved en skattefri virksomhedsomdannelse i 2008, og der er en negativ anskaffelsessum på kr. 400.000.

På udlodningstidspunktet er aktierne værdiansat til kr. 2.500.000.

Passivposten kan herefter beregnes således:

Afståelsessum aktier	2.500.000
Anskaffelsessum aktier	<u>-400.000</u>
Fortjeneste ved afståelse	<u>2.900.000</u>
Passivpost, 22% af aktieindkomst	<u>638.000</u>

Passivposten kr. 638.000 fratrækkes ved opgørelsen af den afgiftspligtige arvebeholdning, og danner dermed et lavere grundlag for beregning af boafgift.

11.1.3 Passivpostens beregning på øvrige aktiver

På andre områder end aktieindkomst og opsparet overskud beregnes passivposten med 30%.

Det kan f.eks. være ved succession i en ejendomsavance, genvundne afskrivninger eller fortjeneste på driftsmidler og inventar og andre aktiver, hvor der overtages en latent skattebyrde.

11.2 Nedslag for passivpost eller skatteforpligtelse

Ved overdragelse af en virksomhed fra et dødsbo, skal værdien ansættes til handelsværdien, jf. BAL § 12, hvoraf fremgår, at aktiver og passiver i dødsboer ansættes til deres handelsværdi.

Handelsværdien må antages, at være den værdi en uafhængig part vil betale. Hvis der overtages en skattebyrde ved succession, vil handelsværdien derfor blive lavere. Hvis virksomheden drives i selskabsform, vil en latent skat være afsat i selskabets balance, som en hensættelse til udskudt skat.

I et bindende svar fra 2008 rejses spørgsmålene om opgørelse af handelsværdi og værdiansættelse af udskudt skat. Spørger får i Landsskatteretten medhold i, at handelsværdien for aktiverne i en virksomhed skal

⁴³ SKM2015.573.HR

fastsættes under hensyn til den skatteforpligtelse, som erhververen overtager ved succession. På spørgsmålet om, hvorvidt der kan anvendes kurs pari på skatteforpligtelsen, udtaler Landsskatteretten, at da der ikke er tale om en faktisk betalingsforpligtelse, skal skatteforpligtelsen kursfastsættes til under kurs 100.⁴⁴

I afgørelsen får spørger medhold i, at handelsværdien er efter indarbejdelse af skatteforpligtelse, og jf. BAL § 12 skal aktiver og passiver ansættes til deres handelsværdi i boopgørelsen.

Med udgangspunkt i afgørelsen er der derfor åbnet mulighed for nedslag for både skatteforpligtelsen i værdiansættelsen, og passivposten ved beregning af boafgift.

Det er dog ikke SKATs opfattelse, at der kan opnås begge nedslag, men derimod mener SKAT, at der kan vælges mellem det største af de to nedslag.

Det kommer til udtryk i et styresignal, som SKAT udarbejdede som følge af afgørelsen. SKAT foretager her en indskrænkende fortolkning af afgørelsen, idet de anfører, at parterne har krav på det største af de nedslag, der kan beregnes efter KSL § 33 c (værdiansættelsen med indarbejdelse af skatteforpligtelse) og KSL § 33 d (passivpost ved gave).⁴⁵

Afgørelsen omhandler overdragelse med succession i levende live, men samme problemstilling findes også ved overdragelse fra et bo til en arving.

Det fremgår af JV, at hvis et dødsbo ved sin værdiansættelse af et aktiv har taget hensyn til den udskudte skat, kan boet ikke samtidig beregne passivpost efter BAL § 13 a, da SKAT mener, at der så vil være givet dobbelt nedslag.⁴⁶

Dermed er styresignalet også gældende for dødsboer.

12 Opsummering udlodning og succession

Reglerne om udlodning og succession kan med fordel anvendes, for at undgå at en latent skat bliver aktuel, og dermed trækker på likviditet, hos både den arving der modtager et aktiv med succession, og de øvrige arvinger.

Før beslutning om udlodning med eller uden succession besluttet, skal det dog altid undersøges hvilke konsekvenser det har for både modtageren af aktivet og dødsboet, så der opnås den optimale løsning rent skattemæssigt. Ligesom tidspunktet for udlodningen er afgørende, da indkomstskattepligten følger datoen for udlodningen.

13 Bodel, boslod, boslodudveksling

13.1 Bodel

En bodel er i JV defineret som den del af delingsformuen, som en ægtefælle har indbragt i ægteskabet, eller senere har erhvervet i ægteskabet.⁴⁷

⁴⁴ SKM2008.876.LSR

⁴⁵ SKM2011.406.SKAT

⁴⁶ Juridisk Vejledning C.E.9.3.1

⁴⁷ Juridisk Vejledning C.E.14

En yderligere definition heraf er, at navnet, på de dokumenter der ligger til grund for erhvervelse af aktiverne og gælden, afgør, til hvilken bodel aktivet eller gælden skal henføres.

Summen af to ægtefællers bodele udgør ægtefællernes delingsformue.

13.2 Boslod og boslodsudveksling

En ægtefælles boslod svarer til halvdelen af delingsformuen, som hver af ægtefællerne udtager, når ægteskabet ophører, f.eks. ved død.

Når bodelene er opgjort for hver ægtefælle, skal der ske udveksling mellem ægtefællerne, fordi det er delingsformue. Denne udveksling af formuen benævnes boslodsudveksling. En boslodsudveksling kan illustreres ved følgende eksempel:

Bodele	Afdøde	Længst-Levende	Delingsformue
Indestående i bank	1.000	2.000	3.000
Bil	100	100	200
Sommerhus	2.000	0	2.000
Parcelhus	0	1.000	1.000
Samlede aktiver	3.100	3.100	6.200
Prioritetsgæld	-1.000	-500	-1.500
Nettoformue	2.100	2.600	4.700

Boslodderne i dette eksempel skal udveksles således:

Nettoformue	2.100	2.600
Boslodsudveksling	+250	-250
Hver ægtefælles boslod	2.350	2.350

Hver boslod udgør kr. 2.350, svarende til 50% af delingsformuen, og længstlevende skal derfor aflevere kr. 250 til afdøde.

En negativ bodel skal ikke deles med den anden ægtefælle, hvilket betyder, at en ægtefælle med positiv bodel, skal aflevere en del af sin bodel til en ægtefælle med en negativ bodel. Boslodsudveksling med negativ bodel kan illustreres således:

Bodele	Afdøde	Længst-Levende	Delingsformue
Indestående i bank	1.000	2.000	3.000
Bil	100	100	200
Sommerhus	2.000	0	2.000
Parcelhus	0	1.000	1.000
Samlede aktiver	3.100	3.100	6.200
Prioritetsgæld	-1.000	-500	-1.500
Bankgæld	-1.000	0	-1.000
Privat kreditor	-1.200	0	-1.200
Nettoformue	-100	2.600	2.500

Boslodderne i dette eksempel skal udveksles således:

Nettoformue	-100	2.600
Boslodsudveksling	1.300	1.300
Hver ægtefælles boslod	1.200	1.300

Det er summen af aktiverne og nettoformuen i afdødes boslod, der danner grundlag for målingen af, om et dødsbo er skattefritaget eller ikke skattefritaget.

14 Arveafkald

Reglerne for arveafkald er reguleret i ARL § 42, hvoraf fremgår, at en arving mod eller uden vederlag kan give afkald på både forventet arv og falden arv. En forventet arv er arv fra en arvelader, som endnu er i live, mens en falden arv, er arv efter en afdød.

Fællesbørn kan give arveafkald på falden arv, hvorefter længstlevende ægtefælle bliver eneste legale arving.

Hvis der gives arveafkald fra livsarvinger i forbindelse med en længstlevende ægtefælles indgåelse af nyt ægteskab, mistes arveretten efter førstafdøde.

Som det beskrives af Erik Werlauff, kan livsarvinger ikke give arveafkald efter førstafdøde ved længstlevende ægtefælles indgåelse af nyt ægteskab uden samtidig at miste deres arveret efter førstafdøde. Arveafkaldet kan dog være betinget, hvorefter der kan aftales en gave til afkaldsgiveren, hvorefter længstlevende kan tage hele sin formue med ind i et nyt ægteskab.⁴⁸

Et arveafkald på arv efter førstafdøde gælder alene på formue efter førstafdøde, og således ikke på arv efter længstlevende.

Et arveafkald på falden arv, skal være meddelt skifteretten inden indlevering af boopgørelse, dog senest inden der påbegyndes udlodning i dødsboet med undtagelse af acontoudlodning til længstlevende ægtefælle eller til opfyldelse af legater, jf. BAL § 5, stk. 4

Den begunstigede ved arveafkaldet, anses, jf. BAL § 5, stk. 1, som den direkte arving efter afdøde. Dvs. at hvis fællesbørnene giver arveafkald til fordel for den længstlevende ægtefælle, vil der ikke skulle betales boafgift af arven omfattet af afkaldet, fordi længstlevende ægtefælle ikke betaler boafgift.

15 Skattepligtsmåling

Hvorvidt et dødsbo er skattefritaget eller skattepligtigt afgøres efter reglerne i DBSL § 6, stk. 1. Heraf fremgår et grundbeløb, som reguleres årligt. Grundbeløbet for 2018 er kr. 2.839.100.

Hvis dødsboets aktiver og dets nettoformue efter handelsværdien på skæringsdagen i boopgørelsen, hver især ikke overstiger grundbeløbet, er dødsboet skattefritaget. Hvis én af betingelserne ikke er opfyldt, vil dødsboet ikke være skattefritaget.

Der er en oplistning i DBSL § 6, stk. 4 af beløb, som ikke indgår i hverken nettoformue eller aktiver ved målingen, mens stk. 5 indeholder en bestemmelse om, at fast ejendom, der er omfattet af parcelhusreglen, eller en andel af en blandet benyttet ejendom svarende til værdien af stuehus, eller værdien af ejerboligen, ikke skal medtages i opgørelsen af dødsboets aktiver.

⁴⁸ Erik Werlauff, Arv & Skifte, 8. udgave, side 76-77

Med andre ord ejendomme som af afdøde ville kunne sælges skattefrit, skal ikke indgå i opgørelsen af dødsboets aktiver. Dette kan illustreres ved følgende eksempel:

Bodele	Afdøde	Længst-Levende	Delingsformue
Indestående i bank	1.000	2.000	3.000
Værdipapirer	1.000	1.500	2.500
Bil	100	100	200
Sommerhus, EBL § 8	2.000	0	2.000
Parcelhus, EBL § 8	2.000	2.000	4.000
Samlede aktiver	6.100	5.600	11.700
Prioritetsgæld	-1.000	0	-1.000
Nettoformue	5.100	5.600	10.700

Hver boslod udgør 50% af kr. 10.700, svarende til kr. 5.350, hvorved længstlevende skal aflevere kr. 250 til afdøde.

Halvdelen udgør:

Halvdelen af aktiverne i fællesformuen	5.350
Halvdelen af ejendomme, der kan sælges skattefrit	3.000
Aktiver til måling efter DBSL § 6	2.350
Halvdelen af nettoformuen (boslod)	5.350

Grundbeløbet for 2018 udgør kr. 2.839.100. Aktiverne til sammenligning er derfor under grundbeløbet, men nettoformuen er over grundbeløbet. Dødsboet er derfor IKKE skattefritaget.

Værdiansættelserne i boopgørelsen er bindende for dødsboet og arvingerne, mens SKAT ikke er bundet af dødsboets egen værdiansættelse, men kun af en sagkyndig vurdering, jf. JV.⁴⁹

I 2012 faldt en principiel afgørelse om skattepligtsmåling. Hidtil havde praksis været, at længstlevende ægtefælles boslod skulle medregnes ved målingen af, om et dødsbos formue var over eller under grundbeløbet for skattefritagne dødsboer. Men i den afgørelse fik dødsboet medhold i, at det alene er afdødes boslod, der skal måles på i forhold til skattepligt.⁵⁰

Afgørelsen strider mod bemærkningerne til lovforslaget, der klart og tydeligt foreskriver det modsatte. Men Landsskatteretten lagde vægt på, at ordlyden i DBSL § 6, stk. 1 og 3 samt § 4, stk. 4, hvor ordene "afdødes andel af fællesboet" indgår, ikke levner mulighed for at foretage en udvidende fortolkning til også at omfatte den længstlevende ægtefælles boslod. Derudover lagde Landsskatteretten vægt på, at KSL § 18, som direkte foreskrev, at hele fællesboet var omfattet af skattepligten, hvis afdøde var gift, blev ophævet ved indførelsen af DBSL i 1996.

Fordi afgørelsen var principiel udløste den et styresignal, som fra 2013 er indarbejdet i JV.

Efterfølgende har Skatterådet, i 4 bindende svar fra november 2013, bekræftet, at det alene er afdødes boslod, der skal medtages i målingen af skattepligt, uanset om der skiftes i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet, eller der sker et fuldstændigt skifte af det uskiftede bo, mens længstlevende stadig er i live.

SKAT argumenterede for, at afgørelsen kun skulle omhandle dødsboer, der skiftes i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet, og hvor afdøde efterlader sig en længstlevende ægtefælle. Det var derfor SKAT's opfattelse,

⁴⁹ Juridisk Vejledning C.E.9.2.2

⁵⁰ SKM2012.524.LSR

at når længstlevende døde, ville der kun være tale om ét bo, og derfor også kun ét bundfradrag. SKAT mente ikke, at længstlevende ægtefælle, ved at hensidde i uskiftet bo, havde succederet i bundfradraget i DBSL § 6. Men den betragtning underkendte Skatterådet i alle 4 afgørelser om bindende svar.⁵¹

Efter de 4 bindende svar udsendte SKAT endnu et styresignal, hvor det blev præciseret, at det tidligere udsendte styresignal kun gælder for alle dødsboer med en længstlevende ægtefælle, hvor skiftet enten sker i umiddelbar forbindelse med førstafdødes dødsfald eller ved et efterfølgende skifte af et uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles død.⁵²

Styresignalerne gælder ikke, hvis der er valgt forenklet privat skifte med længstlevende ægtefælle som eneste arving som skifteform efter førstafdøde.

I en afgørelse fra 2015, har længstlevende ægtefælle, som er afgang ved døden 1. september 2012, ved skiftet efter sin ægtefælles død den 24. maj 2012, valgt forenklet privat skifte med længstlevende ægtefælle som eneste arving, hvilket af dødsboet i skattemæssig henseende skal betragtes som uskiftet bo.

Landsskatteretten udtaler, at det kun er de skifteretlige uskiftede dødsboer, der er omfattet af styresignalerne. Og valget af forenklet privat skifte har den virkning, at længstlevende ikke har valgmuligheden i DBSL § 58 om at skifte eller sidde i uskiftet bo efter førstafdøde. SKAT får derfor medhold i, at længstlevende ikke har siddet i uskiftet bo, og der er således ikke tale om skifte af 2 dødsboer, når længstlevende dør, men derimod kun ét dødsbo. Det har den betydning, at der ikke er succederet i det uudnyttede bundfradrag efter DBSL § 6, hvormed der så kun er ret til ét bundfradrag i skattepligtmålingen. Dødsboet var herefter ikke skattefritaget.⁵³

15.1 Skattepligtmåling brutto/netto

Et andet vigtigt element i skattepligtmålingen er, hvorvidt afståelse af et dødsbos aktiver skal indgå som et nettoprovenue, eller medtages brutto i boopgørelsen, som ligger til grund for målingen.

Der er ved udarbejdelse af boopgørelsen, forskel på indregning af afståelser til tredjemand og afståelser til en arving.

15.1.1 Afståelse til tredjemand

Ved afståelse til tredjemand er det, i en kendelse i Landsskatteretten fra 2002, afgjort, at det alene er nettoprovenuet ved et dødsbos salg, som skal indgå i opgørelsen af dødsboets aktiver, jf. DBSL § 6, stk. 1.⁵⁴

At det alene er nettoprovenuet der skal indgå i beregningen af, om dødsboets aktiver og nettoformue ligger under eller over grundbeløbet for skattefritagelse betyder, at et dødsbo der afstår et aktiv, vil kunne have en aktivmasse som er over grundbeløbet for skattefritagne dødsboer før afståelsen, men under grundbeløbet efter afståelsen.

En afgørelse i 2008 ændrede på den tidligere fortolkning af reglerne, hvorefter det ved salg af aktiver til tredjemand var nettoprovenuet ved salget – dvs. salgssummen med fradrag af den indfrieede gæld vedrørende aktivet – som skulle medregnes ved opgørelsen af aktiverne i boopgørelsen. Landsskatteretten havde

⁵¹ SKM2013.813.SR, SKM2013.814.SR, SKM2013.815.SR, SKM2013.816.SR

⁵² SKM2014.46.SKAT

⁵³ SKM2015.444.LSR

⁵⁴ SKM2002.35.LSR

stadfæstet SKATs afgørelse efter den fortolkning, men ved klagers indbringelse for byretten, fik dødsboet medhold i, at nettoprovenuet som skal medtages i boopgørelsen er, hvad der er i behold på skæringsdagen i boopgørelsen. Det vil sige, at et nettoprovenue fra salg af aktiver, også kan anvendes til indfrielse af gæld som ikke vedrører det solgte aktiv, og dermed indgå i en balancetilpasning af dødsboets aktiver.⁵⁵

15.1.2 Udlodning til arvinger

Alle afståelser til arvinger, dvs. både udlodninger og arvingsskøb, medtages brutto i boopgørelsen.

Karsten Gianelli udtaler: "For så vidt angår behæftede aktiver, der er udloddet, dvs. afstået til en længstlevende ægtefælle, arvinger eller legatarer under eller ved afslutningen af skiftet, er situationen en anden. Ved opgørelsen af disse værdier, antages det, at de behæftede aktiver, f.eks. fast ejendom, der er udloddet, skal medregnes til bruttoværdien uden fradrag for den hertil knyttede gæld."⁵⁶

Når Karsten Gianelli skriver "antages", efterlader det tvivl om fortolkningen er korrekt. Men en ordlydsfortolkning af DBSL § 84, som henviser til BAL § 12 om værdiansættelser i dødsboer, er, at aktiver og passiver ved udlodning, skal ansættes til aktivets værdi på udlodningstidspunktet, jf. BAL § 12, stk. 1, 2. pkt.

Det ville derfor være en udvidet fortolkning, hvis det skulle være aktivets nettoværdi. Ydermere er formuleringen i 1. pkt., at aktiver og passiver i dødsboer ansættes i boopgørelsen til deres handelsværdi, hvilket må forstås, som om aktiver og passiver opgøres hver for sig, og dermed ikke netto.

I JV er gengivet ordlyden fra BAL § 12.⁵⁷

I en afgørelse fra 2017 ændres et dødsbos skattemæssige status fra skattefritaget til ikke skattefritaget. I den omhandlede sag er en ejendom afstået af dødsboet. Den ene halvdel er afstået til et barnebarn, og den anden halvdel til en arving. Dermed skal den ene halvdel medtages efter nettoprincippet, og den anden halvdel medtages efter bruttoprincippet, hvorefter bobeholdningen overstiger grundbeløbet i DBSL § 6, og dødsboet overgår til et ikke skattefritaget dødsbo.⁵⁸

15.2 Balancetilpasning ift. grundbeløbet for skattefritagne dødsboer

Alt efter om der ønskes et skattefritaget eller et ikke skattefritaget bo, kan der arbejdes med at tilpasse balancen i dødsboet.

15.2.1 Tiltag der kan nedbringe aktiver og nettoformue

15.2.1.1 Indfrielse af gæld

Har et dødsbo en formue, hvor aktiverne overskrider grundbeløbet, men nettoformuen ligger under grundbeløbet, kan der f.eks. indfries gæld, hvis der er frie midler. Det vil give mulighed for at nedbringe aktiverne, og dermed komme under grundbeløbet.

⁵⁵ SKM2008.513.BR

⁵⁶ Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning 5. udgave, side 111

⁵⁷ Juridisk Vejledning C.E.9.2.1

⁵⁸ SKM2017.271.LSR

15.2.1.2 Vedligeholdelse af materielle anlægsaktiver

Ligger et dødsbo på grænsen mellem skattefritagelse eller ikke skattefritagelse, kan der, hvis der er materielle anlægsaktiver i dødsboet, foretages mindre vedligeholdelsesudgifter på aktiverne. Det vil nedbringe aktiverne, idet en mindre vedligeholdelse ikke nødvendigvis vil få aktivet til at stige i værdi.

15.2.1.3 Udlodning af udbytte

Indgår der i dødsboet kapitalandele i et kapitalselskab, hvor afdøde havde bestemmende indflydelse, kan der udbetales et udbytte, hvilket vil formindske boets aktiver med udbytteskatten.

15.2.1.4 Gaver givet af længstlevende ægtefælle i boperioden

Længstlevende ægtefælle kan disponere over sin egen bodel i boperioden. Og eftersom boopgørelsen indeholder hele delingsformuen, vil ægtefællens dispositioner kunne påvirke boopgørelsens udvisende af aktiver og passiver.

Længstlevende kan derfor i nogle situationer med fordel give en større gave til f.eks. børn, hvis det medfører at aktiverne og nettoformuen nedbringer dødsboets formue til grundbeløbet for et skattefritaget dødsbo, selvom der skal betales en gaveafgift på 15% af gaven.

Det er selvfølgelig kun relevant at give større gaver, såfremt der er en årsag til, at man ønsker et skattefritaget dødsbo. Årsagen kan f.eks. være at undgå beskatning af genvundne afskrivninger eller en negativ anskaffelsessum på et kapitalselskab.

Det kan også være en fordel for længstlevende ægtefælle at realisere et tab ved salg af en ejendom fra egen bodel. Tabet kan fremføres, og formuen være bragt ned i boopgørelsen, hvis handelsprisen ligger under den offentlige vurdering. Det optimale er herefter, at længstlevende kan få en ejendom udlagt med succession fra dødsboet, hvor der forventes at være en avance i forhold til købsprisen. Så vil tabet kunne udnyttes, og tabet opvejes måske af den skat, der ikke skal betales i dødsboet, fordi det er sluttet som et skattefritaget dødsbo.

15.2.1.5 Omdannelse af personligt drevet virksomhed

Hvis afdøde drev virksomhed, bør det overvejes, om der skal laves en virksomhedsomdannelse.

Omdannelsen kan gennemføres som en skattefri eller skattepligtig omdannelse.

Hvis afdøde benyttede sig af reglerne i VSO, kan evt. opsparede overskud ikke indgå i den skattemæssige anskaffelsessum for anparter, fordi DBSL § 10 kræver, at der sker ophørsbeskatning af VSO i mellemprioriden for et skattefritaget dødsbo, mens ophørsbeskatning i et ikke skattefritaget dødsbo er lovreguleret i DBSL § 24, og skal medtages i bobeskatningsindkomsten for boperioden.

Der kan derfor ikke omdannes med negativ anskaffelsessum, som så bliver skattefri, fordi dødsboet er skattefritaget.

Man kan sige, at VSO parkeres pr. slutdatoen i året før dødsåret.

Hvis der gennemføres en skattefri virksomhedsomdannelse skal det som udgangspunkt finde sted senest 6 måneder efter den dag, der følger efter afslutningsdatoen for sidste årsregnskab i den personligt drevne virksomhed. Dog er der en særregel for omdannelse, når ejeren er et dødsbo, hvorefter omdannelsen skal finde sted senest 6 måneder efter dødsfaldet. Hvis boets behandlingsmåde (valg af skifteform) først afgøres

senere end 4 måneder efter dødsfaldet, skal omdannelsen finde sted senest 2 måneder efter, at afgørelsen er truffet, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 6.⁵⁹

En skattepligtig omdannelse kan foretages i boperioden. Datoen for selskabets stiftelse og åbningsbalance, skal ligge efter udløbet af afdødes sidste normale indkomstår, jf. SEL § 4, stk. 4.

En omdannelse i boperioden kan måske smidiggøre en afståelse af en virksomhed, ligesom udlodning i boperioden kan være med til at nedbringe aktiverne, fordi der skal betales udbytteskat.

Men som nævnt under afsnittet med ejendomme, bør der ikke foretages skattefri omdannelse af en erhvervsmæssig virksomhed med udlejningsejendomme, hvis det er andre arvinger end længstlevende ægtefælle, der skal succedere i kapitalandelene, da kapitalselskabet vil blive omfattet af reglerne om pengetankselskaber.

15.2.1.5.1 Omdannelse i et skattefritaget dødsbo

Hvis dødsboets nettoformue er under grundbeløbet for skattefritagne dødsboer, og aktiverne er over grundbeløbet, bør det undersøges, om en omdannelse medfører, at dødsboets aktiver også kommer under grundbeløbet, hvorefter boet bliver skattefritaget.

Ved en omdannelse vil virksomhedens værdi blive indregnet netto i stedet for brutto, og derfor kan det åbne for muligheden af, at aktiverne også bringes under grundbeløbet.

Hvis dødsboet er skattefritaget vil det ikke være en fordel at anvende reglerne om skattefri virksomhedsomdannelse, da dødsboet i forvejen er fritaget for beskatning af avancer, genvundne afskrivninger mv.

Arvingerne kan ikke succedere i aktiernes anskaffelsessum, fordi dødsboet er skattefritaget. Arvingernes anskaffelsessum vil derfor være kursværdien pr. skæringsdatoen i boopgørelsen.

I henhold til DBSL § 10 skal der i opgørelsen af den skattepligtige indkomst i mellemprioden for et skattefritaget dødsbo medregnes afdødes konto for opsparet overskud ved udløbet af indkomståret forud for dødsåret med tillæg af dertilhørende virksomhedsskat. I det opsparede overskud fradrages et grundbeløb på kr. 166.600 (2018-niveau) før genbeskatning.

I et dødsbo hvor der er foretaget afsluttende ansættelse i mellemprioden, som følge af anvendelse af reglerne i VSO, er det ifølge Karsten Gianelli, dagen efter dødsdagen, der kan anvendes som omdannelsesdato, idet mellemprioden må anses for afdødes sidste indkomstår.⁶⁰

15.2.1.5.2 Omdannelse i et ikke skattefritaget dødsbo

En skattefri omdannelse i et ikke skattefritaget dødsbo medfører, at evt. avancer på overdragelsessummerne til selskabet fra dødsboet ikke udløser aktuel skat, idet arvinger har mulighed for at succedere i kapitalandelene, og dermed også i anskaffelsessummen for kapitalandelene. Beskatningen af avancerne udskydes derfor til arvingernes afståelse.

I en afgørelse fra 2012 tog Skatterådet stilling til et bindende svar om, hvorvidt konto for opsparet overskud kan indregnes i den skattemæssige anskaffelsessum for anparterne i forbindelse med en skattefri omdannelse i et dødsbo.

⁵⁹ VOL = Lov om skattefri virksomhedsomdannelse

⁶⁰ Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning 5. udgave, side 140

Spørger argumenterede bl.a. for, at dødsboskatteloven ikke i sig selv kan betragtes som skærpende, og dermed begrænse muligheden for at anvende de samme regler, som hvis ejeren tilfældigvis havde været i live, og selvom spørger også fremfører, at der ikke bør være forskel på om en arving succederer i opsparet overskud, eller et selskab succederer ved en omdannelse, bliver Skatterådets svar et nej.⁶¹

Skatterådets svar må anses for at være i overensstemmelse med lovens ordlyd, idet indregning af konto for opsparet overskud i aktiernes anskaffelsessum er lovreguleret i VSO § 16, og det følger af DBSL § 22, stk. 1, at VSO ikke kan anvendes ved opgørelse af bobeskatningsindkomst.

Konsekvensen af svaret er derfor, at konto for opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat skal medregnes i dødsboets indkomst med fradrag af et grundbeløb på kr. 166.600 (2018-niveau), fordi dødsboet var et ikke skattefritaget dødsbo.

I et ikke skattefritaget dødsbo kan arvingerne vælge at succedere i kapitalandelene. Vælges succession vil arvingerne også succedere i anskaffelsessummen.

Vælges der ikke succession vil arvingernes anskaffelsessum være kursværdien pr. skæringsdatoen i boopgørelsen.

15.2.1.6 Salg af aktiver med tilhørende gæld

Hvis der i dødsboets formue indgår en ejendom, hvortil der er knyttet gældsposter, kan denne med fordel sælges, hvorefter provenuet vil indgå netto i dødsboets formue, og dermed nedbringe aktiver.

Et eksempel herpå kan være en bolig, som udlejes til afdødes og længstlevendes fællesbarn. Hvis barnet har en samlever eller ægtefælle, kan boligen sælges til vedkommende, som ikke er arving.

Hvis boligen udloddes eller sælges til barnet eller en anden arving, vil det ikke ændre på boets værdi af aktiver og nettoformue, fordi arvingsskøb skal medtages brutto på boopgørelsen pr. skæringsdagen. Men hvis afståelse sker til 3. mand, vil det alene være nettoprovenuet, som indgår i boopgørelsen. Derfor kan ejendommen sælges til en evt. samlever eller ægtefælle.

Hvis boet er skattefrit, vil en evt. avance ved afståelsen ikke skulle beskattes.

15.2.1.7 Illustreret eksempel på balancetilpasning i dødsbo

Følgende eksempel illustrerer nogen af de omtalte muligheder for balancetilpasning.

Boets formue kan opgøres således:

AKTIVER		PASSIVER	
Privat beboelse	3.000.000	Prioritetsgæld, beboelse	1.500.000
Forældrekøbsejendom	1.500.000	Prioritetsgæld, forældrekøb	1.000.000
Båd	500.000	Lån båd	200.000
Kontanter	500.000	Familielån	500.000
Aktiver i virksomhed	500.000	Gæld i virksomhed	300.000
I alt	6.000.000		3.500.000
Nettoformue			2.500.000
Aktiver der udgår i måling af skattepligt:			
Privat beboelse	3.000.000		
Aktiver i alt herefter	3.000.000		

⁶¹ SKM2012.256.SR

Nettoformuen er under grundbeløbet kr. 2.839.100, mens aktivernes værdi er over grundbeløbet efter den private ejendom er fratrukket. Derfor vil dødsboet være et ikke skattefritaget bo.

I dette eksempel er der flere muligheder for at nedbringe aktivernes værdi.

Der kan indfries gæld, idet der er kontanter til rådighed. Der kan indfries bådlån og privatlån med kontanterne, hvorefter aktiverne vil være nedbragt til kr. 2.500.000, og dermed vil boet være skattefritaget.

Alternativt kan forældrekøbsejendommen sælges til f.eks. en svigerdatter eller svigersøn med overtagelse af den tilhørende gæld. Det vil også bringe aktivernes værdi under grundbeløbet.

Derudover er der også mulighed for at omdanne virksomheden til et selskab, hvorefter virksomheden vil indgå netto, her med kr. 200.000 i stedet for kr. 500.000, hvilket også vil nedbringe aktiverne til under grundbeløbet.

15.2.2 Tiltag der kan øge aktiver og nettoformue

I situationer hvor det vil være en fordel med et ikke skattefritaget dødsbo, kan det forsøges at øge aktiverne. Det kan f.eks. ske ved låneoptagelse, hvor nettoformuen vil være uændret, men aktivmassen vil stige.

En årsag til at et dødsbo med fordel kan være et ikke skattefritaget dødsbo, er f.eks. hvis der konstateres tab ved afhændelse af aktiver. Tabet vil gå tabt i et skattefritaget dødsbo, mens det kan modregnes i anden indkomst i boperioden.

I en sådan situation bør det overvejes, om dødsboet kan blive et ikke skattefritaget dødsbo eller om aktivet alternativt skal udloddes til en arving, som kan udnytte tabet. I så fald bør ejendommen udloddes med succession, så arvingen kan indtræde i afdødes anskaffelsessum. I modsat fald vil udlægsværdien være handelsværdien, og ejendommen vil derfor allerede være nedskrevet til den lavere værdi i boopgørelsen, så arvingen ikke konstaterer noget tab ved salg.

16 Selvangivelsespligt

I et ikke skattefritaget dødsbo skal der indsendes selvangivelse. Selvangivelsen omfatter både mellemprioden og boperioden, og kaldes tilsammen for bobeskatningsperioden.

Alle dødsboets indkomster skal selvangives, og det omfatter derfor både almindelig indkomst og aktieindkomst.

Almindelig indkomst beskattes med 50% i boskat, mens aktieindkomst beskattes med 27% af de første kr. 52.900 (2018-niveau) og 42% af beløb derover.

16.1 Mellempriode skattefritagne dødsboer

Mellemprioden, som er perioden fra afdødes sidste indkomstår, normalt 1. januar, til og med dødsdagen, anses som udgangspunkt for slutbeskattet, med den skat der er betalt i perioden, jf. DBSL § 12.

Hvis afdøde var gift, og længstlevende ægtefælle hensidder i uskiftet bo, skal længstlevende ægtefælle aflevere en selvangivelse, hvor afdødes indkomst indgår.

Var afdøde erhvervsdrivende og anvendte VSO med opsparing af overskud, er der obligatorisk afsluttende ansættelse af mellemprioden, jf. DBSL § 10.

I øvrige tilfælde kan både SKAT og dødsboet anmode om afsluttende ansættelse med henvisning til DBSL § 13.

Årsagen til anmodning om afsluttende ansættelse fra dødsboets side kan f.eks. være, hvor der er betalt mere skat i mellemprioroden, end der hviler på indkomsten i samme periode. Og omvendt vil SKAT anmode om afsluttende ansættelse, hvis der har været en stor indkomst i mellemprioroden, hvor den betalte skat for samme periode anses for at være for lille.

Der beregnes skat med 50% i mellemprioroden. I den beregnede skat gives et fradrag pr. måned fra hver påbegyndt måned fra begyndelsen af dødsåret til og med den måned, hvori dødsfaldet er sket. Fradraget udgør kr. 2.100 (2018-niveau), jf. DSBL § 14.

Aktieindkomst beskattes, jf. DBSL §§ 16, med henholdsvis 27% for aktieindkomst indtil kr. 52.900, og 42% af aktieindkomst derover. Evt. negativ aktieindkomst omregnes til skat efter samme skatteprocenter.

Hvis der konstateres en restskat i mellemprioroden på mindre end kr. 35.800, vil den ikke blive opkrævet. Tilsvarende hvis den konstateres en overskydende skat på mindre end kr. 3.100, vil denne ikke blive udbetalt.

16.2 Bobeskatningsperioden for ikke skattefritagne dødsboer

Bobeskatningsperioden i et ikke skattefritaget dødsbo omfatter mellemprioroden og boperioden.

Når dødsboet er et ikke skattefritaget dødsbo, skal der indgives selvangivelse for hele bobeskatningsperioden, jf. DBSL § 85. Selvangivelsen skal indsendes senest samtidig med indsendelse af boopgørelsen.

Der beregnes skat med 50% i bobeskatningsperioden. I den beregnede skat gives et fradrag pr. måned i mellemprioroden på kr. 2.100, og i boperioden et bofradrag på kr. 5.700 (2018-niveau). Der gives maksimalt bofradrag i 12 måneder.

Aktieindkomst beskattes, jf. DBSL §§ 32, med henholdsvis 27% for aktieindkomst indtil kr. 52.900, og 42% af aktieindkomst derover. Evt. negativ aktieindkomst omregnes til skat efter samme skatteprocenter.

16.2.1 3-måneders fristen

Når boopgørelsen er indsendt til skifteretten, har SKAT 3 måneder til at gennemgå værdiansættelserne.

Hvis værdiansættelsen ikke er baseret på en sagkyndig vurdering, og SKAT ikke mener, at værdiansættelsen svarer til handelsprisen, kan SKAT ændre værdiansættelsen eller anmode skifteretten om at udmelde en sagkyndig til at foretage en vurdering.

Hvis SKAT ændrer værdiansættelsen uden sagkyndig vurdering, skal der gives meddelelse til dødsboet og skifteretten inden 3 måneder. Efter modtagelse af meddelelsen har dødsboet 4 uger til at anmode skifteretten om at udmelde en sagkyndig til vurderingen, hvis det ønskes.

Hvis SKAT ønsker, at der udmeldes en sagkyndig vurderingsmand, skal anmodning herom sendes til skifteretten inden 3 måneder.

Bestemmelserne er reguleret i BAL § 12, stk. 2

I en afgørelse fra 2008 var 3 måneders fristen dog ikke til hinder for, at en skatteansættelse af et dødsbo, hvori der indgik en ejendomsavance, blev ændret.

SKAT ændrede fordelingen en ejendoms handelspris på stuehus og jord. Værdiansættelsen var derfor uændret, og dermed ikke omfattet af 3-måneders fristen men derimod de almindelige ligningsfrister i SFL § 26, stk. 1, 1. pkt.⁶²

Ændringen medførte en merbetaling af skat i dødsboet, som førte til en lavere bobeholdning. Og dødsboets repræsentant fremførte derfor, at der var betalt for meget i arveafgift, som følge af nedsættelse af værdiansættelsen i dødsboet, som dødsboet ikke på det foreliggende kunne kræve tilbage, idet dødsboet var sluttet samtidig med, at skattecentret meddelte, at værdiansættelserne var godkendt.

Deri fik repræsentanten ikke medhold, idet Landsskatteretten var af den opfattelse, at skattens størrelse ikke var et værdiansættelsesspørgsmål.⁶³

16.2.2 Opsummering

På grundlag af foranstående må det konkluderes, at 3-måneders fristen alene vedrører ændringer af værdiansættelse af aktiver og passiver i boopgørelsen, hvilket er en ordlydsfortolkning af reglerne i BAL § 12, stk. 2.

Yderligere er afgørelsen fra 2008 et godt eksempel på, at dødsboer beskattes efter de almindelige skatteregler jf. DBSL § 27, stk. 1 hvoraf fremgår, at dødsboets salg og andre afståelser behandles efter skattelovgivningens almindelige regler.

16.3 Carry Back

Hvis bobeskatningsindkomsten udviser et underskud, udbetales et beløb svarende til 30% af bobeskatningsindkomsten efter modregning af eventuel positiv aktieindkomst, jf. DBSL § 31, stk. 1. Der er dog en begrænsning for udbetaling, som fremgår af stk. 2.

16.4 Fremførte underskud

16.4.1 Ikke skattefritaget dødsbo

I et ikke skattefritaget dødsbo som skiftes, kan underskud, som afdøde kunne have fremført til fradrag i sin skattepligtige indkomst i dødsåret, fremføres til modregning i bobeskatningsindkomsten.

I ikke skattefritagne dødsboer som ikke skiftes, og længstlevende ægtefælle derfor hensidder i uskiftet bo, vil længstlevende succedere i afdødes underskud konstateret i årene forud for dødsåret og i dødsåret, jf. DBSL § 59, stk. 5.

16.4.2 Skattefritaget dødsbo

I et skattefritaget dødsbo vil underskuddene gå tabt medmindre længstlevende hensidder i uskiftet bo, og dermed succederer i afdødes skattemæssige stilling, jf. DBSL § 59, stk. 5.

⁶² SFL = Skatteforvaltningsloven

⁶³ SKM2008.773.LSR

17 Aktiver med skattebyrde

Det bør altid iagttages, om der er aktiver blandt afdødes formue, som kan være behæftet med en latent skat.

I nogle situationer kan skattebyrden være af en sådan størrelse eller karakter, at betalingen af skatten kan være til fare for aktivets fortsatte eksistens eller ejerskab i familien. Det kan f.eks. være i en erhvervsvirksomhed eller indenfor landbruget, hvor ejendommene kan være forbundet med store latente skattebyrder på grund af skattemæssige afskrivninger.

I de tilfælde vil man oftest vælge, at arvinger får udloddet aktiverne med succession, da dødsboet i de tilfælde ofte ikke er skattefritaget. Omvendt vil man, hvis dødsboet er skattefritaget, forsøge at placere avancerne i dødsboet, som ikke skal betale skat af dem.

Kort sagt, er det optimale at realisere avancer og indkomster i et skattefritaget dødsbo, før arven fordeles.

Når dødsboet er et ikke skattefritaget dødsbo, er det lidt mere kompliceret, fordi det skal overvejes grundigt ved hvert aktiv, hvad der vil være det optimale.

17.1 Eksempler på aktiver med latent skat

17.1.1 Ejendomme

Tidligere erhvervsdrivende med en blandet erhvervsjendom eller landmænd har ofte deres ejendom i behold på tidspunktet for deres bortgang.

Gennem deres tid som erhvervsdrivende har de typisk foretaget skattemæssige bygningsafskrivninger, som i stor udstrækning bliver genbeskattet ved salg.

Hvis et dødsbo er skattefritaget vil de genvundne afskrivninger, og evt. ejendomsavance ikke blive beskattet, fordi der ikke er hjemmel til at beskatte indkomst i et skattefritaget dødsbo.

17.1.2 Negativ anskaffelsessum på aktier

Har afdøde en negativ anskaffelsessum hidrørende fra en skattefri virksomhedsomdannelse vil salg af aktier eller likvidation af selskabet i boperioden ikke udløse skat, såfremt boet er skattefritaget, fordi der ikke er hjemmel til at beskatte indkomst i et skattefritaget dødsbo.

17.1.3 Afståelse af virksomhed

Hvis afdøde fortsat drev virksomhed, og der er mulighed for salg af virksomheden vil eventuelle avancer vedrørende inventar, goodwill mm. ikke udløse skat. Dog kan boet bevæge sig fra et skattefritaget til et ikke skattefritaget dødsbo, hvis f.eks. goodwill repræsenterer en høj værdi, og grundbeløbene for skattefrihed jf. DBSL § 6 overskrides, når boopgørelsen udarbejdes. Forbliver boet skattefritaget, udløses der ikke skat af avancerne.

17.1.4 Værdipapirer

Hvis der blandt aktiverne i et dødsbo forefindes værdipapirer, hvor der med sikkerhed er avancer, og arvingerne hellere vil have kontanter end værdipapirer, bør værdipapirerne afstås i boet, hvis det er skattefritaget. Dermed udløser de realiserede avancer ingen skat.

Vil arvingerne hellere arve værdipapirer i stedet for kontanter, vil avancerne for så vidt også være skattefrie, idet værdipapirerne opskrives til handelsprisen på skæringsdatoen i boopgørelsen før arven fordeles. Dermed overtager arvingerne værdipapirerne til dagsværdi.

17.1.5 Hjemmel til beskatning

Når et dødsbo er skattefritaget, er der ikke hjemmel til beskatning af evt. avancer. Derfor udløses ikke skat af avancer i ovenstående 4 situationer, hvis et dødsbo er skattefritaget.

Er det derimod et ikke skattefritaget dødsbo, vil avancerne udløse beskatning i dødsboet, hvis der ikke udloddes til arvinger med succession.

18 Hvem afstår aktivet og hvornår?

18.1 Parcelshusreglen

Hvis en arving overtager et parcelhus, som afdøde havde beboet, og dermed kunne have solgt med skattefrihed, jf. EBL § 8, følger denne skattefrihed ikke med ejendommen.

Det betyder, at en arving som arver et parcelhus, vil være skattepligtig af en avance ved et senere salg, medmindre arvingen selv efterfølgende har beboet ejendommen. Derfor er det vigtigt, at salgsdatoen for en ejendom ligger indenfor boperioden uanset om dødsboet er skattefritaget eller ikke skattefritaget.

I en afgørelse fra 2002 blev klagerens indkomst forhøjet med kr. 181.640, svarende til ¼ af avancen ved salg af afdødes ejendom. Sagen omhandlede et dødsbo, hvor klagerens fader afgik ved døden den 1. januar 1998. Boets skæringsdag fastsattes til dødsdatoen. Dermed var der reelt ingen boperiode.⁶⁴

Ejendommen, som havde været beboet af faderen, blev solgt med overtagelsesdato 1. maj 1998. De stedlige skattemyndigheder havde derfor anset avancen for at være skattepligtig kapitalindkomst, idet klageren ikke havde beboet ejendommen i sin ejertid.

Der er klar lovhjemmel i EBL til denne afgørelse, når arving ikke har beboet ejendommen i ejertiden.

En lignende afgørelse, som dog omhandler et sommerhus, har samme udfald.⁶⁵

Der er flere afgørelser på området. Blandt andet en afgørelse fra 2007, hvor længstlevende ægtefælle i et bindende svar får bekræftet, at der kan hensiddes i uskiftet bo, selvom denne og afdøde ikke var samboende ved dødsfaldet. Det var SKATs indstilling og begrundelse, at ægtefællernes fællesbo kunne udleveres til uskiftet bo, forudsat at ægtefællerne ikke var separerede ved dødsfaldet. Dermed kunne længstlevende henses i uskiftet bo, og indtræde i afdødes skattemæssige stilling, og sælge afdødes privatbolig skattefrit efter EBL § 8.⁶⁶

I en anden afgørelse fra 2007 får klager medhold i, at en tidligere blandet ejendom kunne afhændes skattefrit efter EBL § 8, da ejendommen på salgstidspunktet havde karakter af beboelsesejendom.⁶⁷

Der var tale om en blandet ejendom, hvorfra der blev drevet snedkervirksomhed. Erhvervsbygning og beboelse var separate bygninger. Erhvervsdelen var i en stand, der burde rives ned, idet den var uegnet til både beboelse og erhverv. Ifølge byplanvedtægten for området, var det ikke tilladt med anden erhvervmæssig

⁶⁴ SKM2002.650.LSR

⁶⁵ SKM2003.152.ØLR

⁶⁶ SKM2007.856.SR

⁶⁷ SKM2007.601.LSR

brug end snedkerværksted, og det blev vurderet, at snedkerværkstedet aldrig ville blive snedkerværksted igen.

Beboelsen var i 2 etager med udlejning af 1. sal. Der havde ikke altid været køkken i lejligheden på 1. sal, og ejendommen var oprindeligt købt som enfamiliehus.

Landsskatteretten lagde vægt på fordelingen mellem beboelsesformål og erhvervsmæssig benyttelse på afståelsestidspunktet uanset den tidligere erhvervsmæssige anvendelse. Og fortjenesten ved afståelsen af ejendommen var fritaget for beskatningen jf. EBL § 8.

18.2 Frastykning af grund

I situationer hvor et dødsbo indeholder en ejendom, som har et grundareal over 1.400m², som udstykses, bør udstykning og evt. salg således også finde sted i boperioden, såfremt dødsboet er et skattefritaget dødsbo.

Afdøde kan på grund af dødsfaldet ikke have beboet den frastykkede grund efter frastykning, og derfor vil en evt. avance være skattepligtig ved salg, men på grund af dødsboets skattefrihed, vil denne avancen ikke blive beskattet.

Hvis dødsboet er et ikke skattefritaget dødsbo, vil beskatning ske i dødsboet.

18.3 Opsummering

I afgørelsen fra 2002 burde arvingerne ikke have valgt dødsdagen som skæringsdag i dødsboet, men derimod have ladet dødsboet løbe indtil ejendommen var solgt af dødsboet. Så ville fortjeneste på ejendommen have været skattefritaget.

De nævnte afgørelser viser, at det er vigtigt at være opmærksom på, hvem der har beboet en ejendom, som kan sælges skattefrit efter EBL § 8. Ligesom det er af afgørende betydning, hvornår forskellige dispositioner vedrørende ejendomme finder sted for at sandsynliggøre, hvem der har foretaget dispositionerne.

19 Balancetilpasning i levende live

19.1 Gaver givet i levende live

Et middel for balancetilpasning i levende live kan være at give sine børn gaver, som ligger over grundbeløbet for afgiftsfrie gaver.

Ydermere kan der spares gaveafgift, hvis gavegiver betaler afgiften, så gaverne gives som nettogaver i stedet for bruttogaver.

Ydes der f.eks. en gave, hvor modtager skal have netto kr. 500.000 i hånden, kan gavegiver betale afgiften, som vil være 15% af kr. 500.000, svarende til kr. 75.000.

Ydes samme gave som en bruttogave, skal gaven være på kr. 588.235, og afgiften vil beløbe sig til kr. 88.235.

Formålet hermed er at bringe et fremtidigt bo under grundbeløbet for ikke skattefritagne boer, hvis der hviler store latente skattebyrder på udvalgte aktiver.

Det kan f.eks. være en stor latent skattebyrde på et selskab, som er stiftet ved en skattefri virksomhedsdannelse.

I en sådan situation bør den skat, der hviler på aktierne i selskabet sammenlignes med den merafgift, der betales ved at give gaver over grundbeløbet for afgiftsfrie gaver.

Det kan illustreres ved følgende taleksempel:

I et kapitalselskab er der pr. 31/12/2017 en indre værdi på kr. 4.000.000. Der hviler en negativ anskaffelsessum på kr. 500.000 på kapitalandelene. Ægtefællen har ingen interesse i at fortsætte virksomheden, hvis manden dør. Hvis kapitalselskabet likvideres, vil det udløse en skat på 42% af kr. 4.500.000, svarende til kr. 1.890.000.

Udover kapitalandelene har kapitalejer et parcelhus, som han og ægtefællen selv bebor foruden kr. 1.500.000 i kontanter i banken.

I eksemplet indgår alene mandens boslod.

AKTIVER		PASSIVER	
Indestående i bank	1.500	Prioritetsgæld	2.000
Anparter	4.000		
Parcelhus	1.500		
Aktiver i alt	7.000	Passiver i alt	2.000
		Nettoformue	5.000
Parcelhus, fragår i aktiver	1.500		
Aktiver i måling	5.500		

Både aktiver og nettoformue overstiger grundbeløbet kr. 2.839.100 i DBSL § 6, og ved evt. død vil dødsboet være et ikke skattefritaget dødsbo.

Aktiver uden parcelhus kr. 5.500.000 udgør det højeste beløb, og det danner derfor grundlag for udregning af, hvor stort et beløb formuen skal nedbringes med for at opnå et skattefritaget dødsbo.

Forskellen er ca. kr. 2.700.000, som kan ydes som gave til børn, og gaveafgiften vil være 15%, svarende til kr. 405.000. Pt. er der i eksemplet alene kontanter for kr. 1.500.000, så det forudsættes, at der kan udloddes fra selskabet, hvad der svarer til forskellen kr. 1.200.000.

Sammenligningen skal foretages mellem:

Latent skat	kr. 1.890.000	Merafgift gave	kr. 405.000
		Udbytteskat 42%	
		af kr.1.200.000	kr. 504.000
I alt	kr. 1.890.000		kr. 909.000
Besparelse			kr. 981.000

Ulempen ved denne model er, at kontanterne kanaliseres videre til børnene, mens forældrene stadig lever, og derfor ikke har rådigheden over pengene mere.

I en afgørelse fra Vestre Landsret har klager fået medhold i, at dispositioner i form af store gaver til børn foretaget før dødsfaldet, ikke ændrede på, om dødsboet var skattefritaget eller ikke skattefritaget. Afdøde havde før sin død optaget lån i sine faste ejendomme, hvorpå der hvilede en betydelig latent skat, og bortgivet låneprovenuet som gaver til nærtstående. Dispositionen var sigtet mod, at dødsboet blev skattefritaget. Imidlertid medførte salget af ejendommene i boperioden, at dødsboet blev insolvent, hvorefter skifteretten

afsagde kendelse om insolvensbehandling efter DSL § 69, hvilket indebærer, at dødsboet i henhold til DBSL § 52, stk. 1, er fritaget for at betale indkomstskat.

Med den manøvre sikrede afdøde sine efterladte økonomisk. De skulle betale gaveafgift, og mistede selvfølgelig bundfradraget ved beregning af boafgift, men til gengæld blev avancerne på ejendommene ikke realiseret, og det blev en bobestyrer der udførte arbejdet med afhændelse af ejendommene.⁶⁸

19.2 Afståelse i levende live

19.2.1 Afståelse af private aktiver

Et alternativ til at give store gaver til børn, kan være at sælge aktiver til børnene med udstedelse af et rentefrit lån. Forældrene kan så årligt give børnene pengegaver, som kan bruges til at nedskrive lånet, og forældrenes formue vil årligt falde med afdraget på lånet, og dermed vil der være mindre afgiftspligtig formue, når børnene senere skal arve forældrene.

19.2.2 Afståelse af virksomhed

Ved afståelse af hele eller dele af en virksomhed i levende live, vil værdistigninger i virksomheden på den afståede del være afgiftsfrie, fordi overdragelsen har fundet sted inden arveladers død.

Ved overdragelse i levende live kan der succederes efter reglerne i KSL § 33 C, og der er trådt nye regler i kraft om nedsættelse af bo- og gaveafgiften ved generationsskifte af familieejede virksomheder, hvorefter afgiften nedtrappes fra 15% til 5% i 2020.

⁶⁸ SKM2017.276.VLR

20 Konklusion

20.1 Skifteform

Konklusionen er, at det er vigtigt at danne sig et billede af, om dødsboet vil være skattefritaget eller ikke skattefritaget, før der vælges skifteform.

Dernæst skal der skabes et overblik over aktiverne, og den eventuelle skattebyrde der kan være knyttet til visse aktivtyper.

Det kan have stor betydning for betaling af skat for både dødsboet og arvingerne, hvis der vælges en forkert skifteform. Er man i tvivl, bør der derfor altid vælges privat skifte eller bobestyrerskifte, når dødsboet udleveres fra skifteretten, hvorefter det kan ændres til et uskiftet bo. Hvorimod det er langt sværere at ændre skifteformen fra et uskiftet bo til et privat skifte, fordi det kræver genoptagelse i skifteretten, hvilket kan være svært at opnå.

Det er konstateret, at selv i små dødsboer, kan det være et forkert valg at hensidde i uskiftet bo, fordi der kan være skattebesparelser, som ikke kan opnås.

Ofte får dødsboer uden større formue eller uden erhvervsmæssig virksomhed ikke samme opmærksomhed som de større dødsboer, formentlig fordi der ikke forventes at være nogen tiltag, der kan ændre på arvens størrelse.

Der er et problem i forhold til kravet om indsendelse af en erklæring ved en længstlevende ægtefælles valg af beskatning efter DBSL § 58, stk. 5, idet der ikke er nogen dispensationsmuligheder i lovgivningen. I flere afgørelser er det tydeligt, at det har været hensigten, at man ønskede, at længstlevende skulle beskattes efter denne regel, men der er ikke hjemmel til at dispensere, hvis den krævede erklæring ikke er medsendt samtidig med åbningsstatus. Man bør derfor altid være opmærksom på arvesituationer, hvor længstlevende ægtefælle er eneste legale arving, og der er aktiver i dødsboet med latent skattebyrde.

20.2 Skatteoptimering i dødsboer

Ved at udnytte skattereglerne på linje med, hvad man ville have gjort i levende live, kan skatten optimeres for både dødsboet og arvingerne. Men processen med at vælge de samme beskatningsmuligheder i et dødsbo som i levende live, er vanskeliggjort af komplekse regler, som kan gøre det uoverskueligt at opnå den skattemæssigt optimale situation. De analyserede afgørelser viser, at der i flere tilfælde ikke opnås den optimale situation, fordi der er valgt en uhensigtsmæssig skifteform.

Det er vigtigt at understrege, at det, udover DBSL, er de almindelige skatteregler, der gælder for dødsboer med de undtagelsesbestemmelser, der er tilføjet. Det giver mulighed for at foretage dispositioner i bopæren som f.eks. virksomhedsomdannelser, eller andre tiltag som kan nedbringe balancen i et dødsbo, hvis det er ønskeligt at nå frem til et skattefritaget dødsbo.

I dødsboer med latente skattebyrder viser analysen af gældende praksis, at der med fordel kan overdrages aktiver med succession, hvorved skatten udskydes til betaling på et senere tidspunkt.

20.3 Planlægning i levende live

Det vil altid være optimalt at have en exit-strategi, både i forhold til en privat formue og formuen i en erhvervmæssig virksomhed. Der bør være taget stilling til, hvordan ens formue skal overdrages til næste generation eller andre, man ønsker at tilgodese.

Det kan dels gøres ved at etablere testamente, men det kan også gøres ved at påbegynde et generationsskifte i tide, så ikke alle aktiver skal overdrages til næste generation ved ens død. Dermed kan der spares boafgift af eventuelle stigninger i formuen.

Sammensætning af aktiver og gæld har indflydelse på, hvordan et dødsbo behandles skattemæssigt, hvorved der ikke kun bør tænkes på, hvilke aktiver man har i sin formue, men også hvor meget gæld.

20.4 Udskudt skat kontra passivpost

Der er en uafklaret problemstilling omkring værdiansættelse af en virksomhed til handelsværdien, fordi SKAT har foretaget en indskrænkende fortolkning af en afgørelse om udskudt skat og passivpost.

Efter gældende praksis kan udskudt skat kan indgå som et alternativ til passivposten.

Det er SKATs opfattelse jf. styresignalet, at der ikke kan opnås begge nedslag.

Lovgivningen er upræcis på området, og gældende praksis er derfor afgørelserne på området og styresignalet.

Der kan anmodes om bindende svar på, om der kan beregnes udskudt skat og passivpost, men der kan ikke spørges om værdiansættelsen, da kompetencen til denne afgørelse ligger hos skifteretten.

20.5 Dødsboskatteregler generelt

Generelt set er ikke skattefritagne dødsboer omfattet af de almindelige skatteregler, hvilket også kan konkluderes ud fra nogle af de analyserede afgørelser i afhandlingen. Blandt andet afgørelsen om ligningsfriten. Der hersker derfor ingen tvivl om, hvilke regler der skal anvendes i dødsbobeskatningen.

21 Perspektivering

21.1 Skiftereglerne

Problemstillingen vedrørende den krævede erklæring i DBSL 58, stk. 5, kan, efter min opfattelse, løses ved, at skifteretten får en blanket til udlevering, hvor længstlevende ægtefælle, som er eneste legale arving i boet, afkrydser et felt, hvor der tages stilling til, om beskatning skal ske efter DBSL § 58, stk. 5. Og hvis svaret er ja, kan der, som med så mange andre blanketter i skifteretten, være en fortrykt blanket/erklæring til underskrift af længstlevende ægtefælle med oplysning om, at denne skal vedlægges åbningsbalancen, når den indsendes.

Blanketten vil samtidig styrke retsstillingen, fordi længstlevende bliver opfordret til at tage stilling til valget af beskatning, og i den forbindelse ved usikkerhed søger relevant rådgivning hos advokat eller revisor.

21.2 Dødsbøbeskatning

Lovbestemmelserne for beskatning af dødsboer er meget komplekse. Men det er svært at se, hvordan bestemmelserne kan forenkles yderligere. Ved indførelse af DBSL i 1996 blev beskatningen mere overskuelig, fordi der blev etableret særlovgivning på området.

Det kan synes umuligt for ikke fagpersoner at vide, hvornår de træffer de rigtige beslutninger, selv i meget simple dødsboer, hvilket svækker retssikkerheden på området.

21.3 Nedslag for udskudt skat eller passivpost

SKATs styresignal på området virker upræcist i forhold til at forståelsen og dermed praktikken af, hvad en udskudt skat er, og hvad en passivpost er.

Lovgivningen upræcis, og det er min opfattelse, at det alene kan løses ved lovgivning.

22 Notehenvvisninger

- 1) DSL = Dødsboskifteloven
- 2) DBSL = Dødsboskatteloven
- 3) KSL = Kildeskatteloven
- 4) Forlag til lov om beskatning ved dødsfald LSF nr. 90
- 5) SKM2012.524.LSR
- 6) Styresignal SKM2012.724.SKAT, JV = Juridisk Vejledning
- 7) Peter Blume, Juridisk metodelære, kapitel 5, retskilder side 63
- 8) ARL = Arveloven nr. 515 af 6. juni 2007
- 9) ÆL = Ægtefælleloven nr. 548 af 30. maj 2017
- 10) Erik Werlauf, Arv & Skifte, 8. udgave side 42, 2. afsnit
- 11) Lov nr. 521 af 17. juni 2008 (L159)
- 12) SKM2015.128.LSR
- 13) LSR2014.13-0210347
- 14) Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning 5. udgave, side 291
- 15) Cirkulære 1982-11-17 nr. 185 om værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning
- 16) BAL = Boafgiftsloven
- 17) Skattemappen under TastSelvBorger, R75
- 18) SKM2015.283.LSR
- 19) SKM2015.302.VLR
- 20) SKM2009.534.LSR
- 21) Tfs2000.348
- 22) SKM2010.443.LSR
- 23) SKM2009.720.ØLR
- 24) VSO = Virksomhedsskatteordningen
- 25) SKM2005.361.LSR
- 26) SKM2002.173.LSR
- 27) EBL = Ejendomsavancebeskatningsloven, SL = Statsskatteloven
- 28) VUL = Vurderingsloven, erstattet af Ejendomsvurderingsloven pr. 1. januar 2008
- 29) SKM2006.627.SR
- 30) SKM2006.548.SR
- 31) SKM2003.215.LR
- 32) CVR-registret = Det Centrale VirksomhedsRegister

- 33) VSL = Virksomhedsskatteloven
- 34) Juridisk Vejledning C.E.3.4.3.1
- 35) SKM2014.871.LSR
- 36) SKM2011.406.SKAT
- 37) Juridisk Vejledning C.E.3.3.4.3.4.1
- 38) SKM2015.284.LSR
- 39) SKM2002.513.LR
- 40) Juridisk Vejledning C.E.3.3.4.3.4.1
- 41) Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatningen 5. udgave, side 198
- 42) Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatningen 5. udgave, side 199
- 43) SKM2015.573.HR
- 44) SKM2008.876.LSR
- 45) SKM2011.406.SKAT
- 46) Juridisk Vejledning C.E.9.3.1
- 47) Juridisk Vejledning C.E.14
- 48) Erik Werlauf, Arv & Skifte, 8. udgave, side 76-77
- 49) Juridisk Vejledning C.E.9.2.2
- 50) SKM2012.524.LSR
- 51) SKM2013.813.SR, SKM2013.814.SR, SKM2013.815.SR, SKM20132013.816.SR
- 52) SKM2014.46.SKAT
- 53) SKM2015.444.LSR
- 54) SKM2002.35.LSR
- 55) SKM2008.513.BR
- 56) Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning 5. udgave, side 111
- 57) Juridisk Vejledning C.E.9.2.1
- 58) SKM2017.271.LSR
- 59) VOL = Lov om skattefri virksomhedsomdannelse
- 60) Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning 5. udgave, side 140
- 61) SKM2012.256.SR
- 62) SFL = Skatteforvaltningsloven
- 63) SKM2008.773.LSR
- 64) SKM2002.650.LSR
- 65) SKM2003.152.ØLR
- 66) SKM2007.856.SR

67) SKM2007.601.LSR

68) SKM2017.276.VLR

23 Litteraturliste

Karnov Group - Online Jura

Peter Blume: Juridisk metode

Gianelli, Karsten: Dødsbøbeskatning, 5. udgave 2015

Werlauff's: Arv & Skifte, 8. udgave 2011

Bo von Eyben: Juridisk ordbog, 13. udgave 2008

Anne Louise Bormann, Finn Taksøe-Jensen,
Ib Hounsgaard Trabjerg, Arveloven af 2008 med kommentarer, 1. udgave 2008

Christina D. Tvarnø og Ruth Nielsen: Retskilder & Retsteorier, 4. udgave 2014

Ole Aagesen, Erik Høegh, Jens Møller: Skattevejledning, 18. udgave 2014

Ole Aagesen: Kompendium i dødsbøbeskatning, undervisningsmateriale Master i Skat, CBS

Ole Aagesen: Kompendium i Generationskifte, undervisningsmateriale Master i Skat, CBS

24 Forkortelser

DSL = Dødsboskifteloven

DBSL = Dødsboskatteloven

KSL = Kildeskatteloven

ÆL = Ægtefælleloven

ARL = Arveloven

BAL = Boafgiftsloven

VSL = Virksomhedsskatteloven

EBL = Ejendomsavancebeskatningsloven

SL = Statsskatteloven

VUL = Vurderingsloven

VOL = Lov om skattefri virksomhedsomdannelse

SFL = Skatteforvaltningsloven

VSO = Virksomhedsordningen

25 Bilag

Ikke offentliggjort afgørelse Østre Landsret

Blanket til formueoversigt

Blanket til åbningsstatus

Blanket til boopgørelse

Selvangivelse ved uskiftet bo, blanket 04.018

Selvangivelse for mellemprioden, blanket 04.035

Selvangivelse for bobeskatningsperioden, blanket 04.036